יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 36	Łódź, Niedziela, 11 lutego 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, כ"ו שבט תרצ"ד	№ 36

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יודישע דעמאקראטישע פאלקס-פארטיי. ●●● זאל „פילהארמאניע", 20 נארוטאוויטשא 20.

דינסטאג, דעם 20-טען פעברואר ד. י. 8.30 אווענט, וועט

אדוו. נח פרילוצקי

האלטען א רעפעראט אויף דער טעמע

1926-1934

מיט א עפענונגס-רעדע וועט ארויסטרעטען אדוו. יוסף ווייצמאן

א בענריסונגס-רעדע אין נאמען פון אלע פאלקיסטישע ארגאניזאציעס וועט האלטען מאג. מ. באלבערישסקי

בילעטען צום פרייז פון 25 גר. ביז 1.09 שוין צו בעקומען אין אלע פאלקיסטישע ארגאניזאציעס.

א מיטעל געגען קריזיס

אמאל אין די אזוי בא-רימטע גוטע צייטען (די אמאליגע צייטען האלט מען געוועהנליך פאר גוטע), האבען צוויי פריינד זיך בעגעגנט און נישט געהאט וואס צו זאגען, פלעגט איינער אנהויבען דעם שמועס געוועהנליך אויף דעם אופן:

— וואס הערט מען?

היינט איז אין דער הינזיכט איינגעטרעטען א ראדיקאלע ענדערונג. היינט איז דן ערשטע פראגע:

— ווען ענדיגט זיך דער קריזיס?

אלע ענטפערס דערויף הויבט מען מיט די אקסלען, מען גיט א מאך מיט דער האנט, אדער עפיס ענליכעס און מען הויבט אן זיך צו קלאגען אויף די שווערע צייטען. ווייל וואס קען מען ענטפערן דערויף? נישט נאר א געוועהנליכער בשר ודם, נאר די בעסטע עקאנאמיסטען און מלוכה-מענער האבען דאך ביז איצט נישט געקענט פאלען אויף קיין המצאה, ווי צו לייזען דעם קריזיס אלס אן אלוועלטליכען דערשיינונג. אנדערש איז אבער די לאגע, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען א יחיד. א יחיד קען תמיד זיך שאפען פארינדערונגען, און ווערבט ס'איז פאראן די מעגליכקייט אסור צו ווערען איינמאל פאר אלעמאל פון אלע דאגות און מאטעריעלע זארגען. איינע פון אזעלכע בעדינגונגען, אפשר די ווירקזאמסטע איז שפילען אויף דער מלוכה-לאטעריע. רויקירענדיג א בערך נישט גרויסע סומע אויף צו קויפען א לאס, אדער א טייל פון א לאס, קען מען שוין ביי דער נאענטסטער ציהונג פון דער ערשטער קלאס ווערען אן איינגעשטעלטער פון א גרויסען פארמעגען און ענדערן ראדיקאל זיין מאטעריעלע לאגע. פאר דעם ווערטען דאס גליק וועט צושפילען וועט זיך דער קריזיס קריגען אין איין רגע און וועט בלייבען בלויז א פריערע ערגערונג.

די לאטעריע גיט זיי גראד די מעגליכקייט צו ליקווידירען פאר זיך דעם קריזיס און אין שייכות דערמיט זייער בעדריקענדע קאסע פארן קיום. דערפאר דערמאנט היינט שוין יעדען די נויטווענדיגקייט צו פערזארגען זיך מיט א לאס, ווייל עס דערנעהנטערט זיך שוין די ציהונג פון דער ערשטער קלאס פון דער 29-טער מלוכה-לאטעריע.

דאס גליק רופט אייך!

פערשפעטיגט נישט

און קומט גלייך קויפען א גליקליך לאס צו דער 1-טער קלאס פון דער 29-טער מלוכה-לאטעריע נאר ביי דער גרעסטער און גליקליכסטער קאלעקטור פון

I. H. Littman

פיעטריקאווער 32, טעל. 144-72

אין מיין קאלעקטור זענען אין א קורצער צייט פיל מענשען גליקליך געווארען. ביי מיר זענען געפאלען צוויי מאל די הויפט-געווינסטען

300.000 זל. אויף נומער 42630

300.000 זל. אויף נומער 26014

ווי אויך 15.000 זל. אויף נומער 36938

5000 זל. אויף № 25231 | 5000 זל. אויף № 36222

געדענקט! די צייט איז קורץ! כל הקודם זכה!

אלע, וואס ווילען פטור ווערען פון דאגות, קויפען די גליקליכע לאסען נאר ביי אונז.

אלזא געדענקט, פרייטאג, דעם 16 פעברואר ד. י. הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1-טער קלאס

הויפט-געווינס 100.000 זל.

מיין קאלעקטור איז אפען ביז 9 א זייגער אווענד.

מיין טייערסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין פריינד

ישראל ראזענבערג

צוליב'ן טויט פון זיין

מוטער נ"ע

י. רעדלוס.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען געפט און קרוין

ה' שלמה ארבאר

מיט פרל.

צעשא ווערדיגער

ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט.

פירמע בריז.

אחרי מחלה קצרה וכבדה נקטף בדמי ימיו בננו היחידי והנחמד, נכדנו ובן אחינו ואחותנו

אליעזר רוזנשטין נ"ע

(לעאש) בן שמואל

בשנה הששית לחייו

ההלויה תהיה היום, יום א' כו שבט בשעה 1 אחרי הצהרים מבית הטהרה.

המשפחה המתאבלת.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער מיטארבייטער

ישראל ראזענבערג

צום טויט פון זיין

מוטער

רעדאקציע, אדמיניסטראציע און טעכנישער פערסאנאל פון „נייעם פאלקסבלאט"

בעקאנטמאכונג

די זאליע-הורטאוויע אין לאדז

איז פון 17 פעברואר געווארען איבערגעטראגען פון 11-טער ליסטאפאד 85

אין די פעראיינס-מאגאזינען „SPOŁEM"

אויף 3 נאפטאווא 3

(פריהער קאנסטאנטינער 117) טעל. 186-09.

די ביורא פון דער הורטאווניע איז טעטיג פון 8—15, דער מאגאזין איז טעטיג פון 8—16 אהן איבעררייס.

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז עס איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „עזרת עניים"

נאדלודקא 8, טעל. 153-99

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.

שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

זאשטשיקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל

נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאהלונגען.

די פערוואלטונג.

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזער פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

פערלאנגט אין די טאבאק-און וועלבער די ביליגע און דאך די אויסגעצייכענטע

גילזען מיט וואטע

צו פאפיראסען א. פ.

KRYZYSOWE PASCHALSKIEGO

א שאכטעל 25 שטיק - 5 גר.
" 50 " - 10 "

דער שווער געטראפענער פאמיליע ראזענבערג, צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער

מוטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

דוד זילבערבערג און פרוי.

מיין פריינד ישראל ראזענבערג און פאמיליע, צוליב'ן טויט פון זיין

מוטער נ"ע

דריק איך אויס מיין טיפסטען ביילייד.

מ. דארגוזשאנסקי.

וועגען יודישען האנדעל און מלאכה
רעדע פון דעפ. ראטענשטרייך איז סיים

אויף דער פרייטאגדיגע סיים-זיצונג בעתן בעטראכטען דעם בודזשעט פון לאנדווירטשאפטס-מיניסטעריום האט דעפ. ראטענשטרייך גענומען א ווארט אין די דעבאטען. (בעריכט פון דער זיצונג זעה זייט 4).

דעפ. ראטענשטרייך האט אין זיין רעדע בעטאנט, אז דאנק די פוילישע יודען, פיהרען מיר איצט ארויס קיין פאלעסטינע מעהר ווי קיין ענגלאנד, יוגאסלאוויע און אונגארן. די האנדעלס-סאלדא פון פוילען מיט פאלעסטינא איז זעהר אנ'אקטיוו, מיר פיהרען ארויס 10 מאל אזויפיל ווי מיר ברענגען אריין. מיר עקספארטירען קיין פאלעסטינא א דריטעל פון דעם ארויספיהר אין די פעראייניגטע שטאטען, פון וואו מיר אימפארטירען 200 מאל מעהר ווי פון פאלעסטינא, די פוילישע יודען אין פאלעסטינא פאדערען דערום, אז די פוילישע רעגירונג זאל ביים איינקויפען רויה-שטאפען, זיי בעריקזיכטיגען אין דער מאס, ווי זיי פעדיינען דאס.

מ'האט בעפרייט פון חובות דאס דארף אויפן חשבון פון האנדעל. געוויסע פארשטעהער פון דער לאנדווירטשאפט פאדערען, אז געזעצליך זאלען רעאליזירט ווערען זייערע פאדערונגען אין דער ריכטונג פון בעזייטיגען דעם האנדעל מיט לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען.

דאס אינדוסטריע-געזעץ זעהט שוין פאר א פאקטישע קאנצעסיאנירונג פון האנדווערק. אינדוסטריע און געוויסע צווייגען פון האנדעל. מיר טרעטען ארויס נעגען פראיעקט פון אגראריער, גע גען אלע צוואנגס-פעראיינען. עס שאפען זיך נאר נייע ארגאניזאציעס מיט נייע פאסטענס, די שפעטלעס ווערען מעהר קאסטען און מעהר בעלאסטען די פראדוצענטען ווי דער האנדעלס-פערמיטלער.

דער רעפערענט סטראיגאווסקי האט גע-ברענגט א ביישפיל מיט מילך, אבער דער גע-ווערמיטער בראבסקי, ווען מען קיינער וועט מכתמא נישט חושד-זיין אין סימפאטיעס פאר'ן סוחר'טום, האט בעוויזען' אז פאר איין פוילווערטיגען ליטער מילך האט דער פראדוצענט אויף א שטח פון פון 150 קילאמעטער פון ווארשא — 11 גראשען. אין איינצעל האנדעל ווערט פערקויפט א ליטער צו 23 גר. דער פעראיין פון אגראריער בעוויזט, אז פון די 12 גר. וואס ס'פערדינען די סוחרים, געהען אריין 4 גר. אויף איבערפיהר-קאסטען, 4 גר. אויף שטייערן, 4 גר. אויף ריזיקע פון מאנקא — אט דאס איז דער ריוח פון די סוחרים.

ווען ס'וועט קומען צום ארגאניזירטען האנדעל, וועט די שער זיך אויסשפרייטען ביי די טייערע פאסטענס פון: דירעקטארען, פערטרעטער, בוכהאלטער'ס, קאסירס, מאגאזינערען און אנדערע ביורא-אנגעשטעלטע.

מיט דעם דאזיגען נייעם סיסטעם פיהרט מען איין א נעאפעאדאליזם, א דאנק דער פאליטיק זענען מיר עדות פון פולשטענדיגען צוזאמענברוך פון די יודישע ארביטס-ווארשטאטען, אזוי די האנדווערקערישע ווי די סוחרישע. אנשטאט הנחות און הילף, זעהט מען א קאנועקוועטע פאליטיק פון אפהענגיג מאכען פון דער ביוראקראטיע.

דער רעפערענט וויל אויך איינפיהרען ספע-ציעלע קאנצעסיעס און קוואליפיקאציעס פארן האנדעל. א שאד, וואס דער רעפערענט האט נישט געזאגט, וואס פאר א קליינעם האנדעל ער האט אין זינען. צי מיינט ער די קליינע סוחרים, וועלכע זענען מיט עטליכע יאהר צוריק געווען גרויסע סוחרים, און איצט זענען זיי אראפגעגאנגען צו דער 4-טער קאטעגאריע, אדער ער מיינט די 4-טע קאטעגאריע, וועלכע זענען אראפגעפאלען צו דער 5-טער. נישט קיין קוואליפיקאציעס, נישט עקזאמענס זענען א רעטונג פארן האנדעל נאר א אנדערע פאליטיק אין ווירטשאפט, קרעדיט און שטייערן.

מיר זאגען זיך ענטשלאסען ארויס נעגען אלע פרובען איינצופיהרען קוואליפיקאציעס פארן האנדעל, ווייל דאס וועט נישט זיין עפיס אנדערש, נאר א שיקאנע צוליב קאנקורענץ-טעמים, אדער שיקאנעס מצד די אדמיניסטראטיווע ארגאנען.

מיר זענען א וויכטיגער ווירטשאפטליכער פאקטאר אין דער מלוכה — ענדיגט דער רעדנער יודען פוילען און זענען צוגעבונ'ן צו דער מלוכה. וואס דער בעסטער בעווייז דערפון איז, אז ווען זיי עמיגרירען צוליב אידעאישע טעמים קיין פאלעסטינע, בעמיהען זיי זיך איבערצוטראגען די פוילישע פראדוקציע אין די לענדער פון נאהענטען מורח. עס עקזיסטירט א פאדעם, וואס בינדעט די פוילישע יודען, וואס לעבען אין אויסלאנד מיט פוילען. דאס דארף מען אפשאצען, מעגליך מאכען די יודען ביים בויען דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון לאנד.

ס'איז שוין די העכסטע צייט, אז די דעצי-דירענדע פאקטארען זאלען דאס פארשטעהן.

שבת'דיגע זיצונג

וו א ר ש א, 10 (טעלעפאניש)

שבת האלב 11 פריה האט זיך אין סיים אנגעהויבען די ווייטערדיגע דיסקוסיע איבערן בודזשעט, פון אינדוסטריע און האנדעלס-מיניס-טעריום.

עס האבען גערעדט די דעפוטאטען קאאבסקי (נ.פ.ר.), נזשעשיק (ב.ב.)

נאכדעם האט זיך אנגעהויבען די דיסקוסיע איבערן

בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

רעפערירט האט דעפ. פאנמשעק (ב.ב.)

א רייה אפאזיציאנעלע דעפוטאטען טרעטען ארויס מיט פארוואורפען נעגען דעם אינערן-מיניסטער און דער מיניסטער פיראצקי האט געענטפערט מיט א לענגערע רעדע.

די קומענדיגע פלענאר-זיצונג פון סיים וועט פארקומען מאנטאג.

א יודישע שול איז דאנציג

ד א נ צ י ג, 10. (ספ. טעל.) פון 1. אפריל עפענט דער דאנציגער סענאט א יודישע שול, וואס וועט שטעהן אונטער דער קאנטראל פון דער דאנציגער מאכט און וועט. טיילוויז, אויסגעהאלטען ווערען פון דער דאנציגער יודישער גמינע.

דאס עפענען א יודישע שול, שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער שלעכטער שטימונג, וואס עס הערשט אין די ארטיגע דייטשע שולען צווישען די דייטשע שילער

דער וואוקס פון דער יודישער פערלאג-ארבייט אין סאוועט-פערבאנד

מ א ס ק ו ו ע, (י.ט.א) לויט דעם פערלאג-פלאן אויפן לויפענדען יאהר איז אנגעמערקט ארויסצוגעבען אין פערלויף פון 1934 יאהר 4000 דרוק-בויגען יודישע ביכער אין אנ'אלגעמיינעם טיראזש פון 2 מיליאן, 558 טויזענד עקזעמפלארען. דערין זענען שוין איינגעשלאסען אלע לערן-ביכער וואס געהען געוועהנליך ארויס אין א טיראזש פון 10 ביז 50 טויזענד עקזעמפלארען.

פאר די לעצטע 5 יאהר האט זיך די צאהל ארויסגעגעבענע יודישע ביכער פערגרעסערט אויף איבער 200 פראצענט.

יודען-העצערישע „דייטשע וואכענבלאט" אפגעשטעלט לויט'ן בעפעהל פון געבעלס'ן

ב ע ר ל י ן (יט"א) לויט'ן בעפעהל פון פראפאגאנדע-מיניסטער ד"ר געבעלס איז אבגעשטעלט געווארען ביז דעם 17-טען מערץ דער ארגאן פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי „דייטשע וואכענשריפט", וואס צייכענט זיך אויס מיט איהר יודען-העצערישער אגיטאציע.

די רעפרעסיעס זענען אנגעווענדעט געווארען פאר פערעפענטליכען בעליידיגענדע בעמערקונגען וועגען די נאציאנאל-סאציאליסטישע שטורם-אפטיילונגען.

ארטאדאקסישער יוד בעשטימט אלס אויבער-פראקוראר איז ניו-דזשערסי

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) אלס אבער-פראקוראר פון שטאט ניו-דזשערסי איז בעשטימט געווארען דער בעקאנטער דעמאקראטישער פאליטיקער און אדוו. דוד יוילעניק. אדוו. ווילעניק איז דער פיהרער פון די דעמאקראטען אין שטאט ניו-דזשערסי, ער איז אנ'ארטאדאקסישער יוד. מיט-גליד פון דער שוהל „שערי תפילה" און פארזיצער פון רעליגיעזען פערבאנד פון דער יודישער יי-גענד.

לאדזער נייעס

פון יודישען טעאטער אין „פילהארמאניע"

היינט זונטאג אווענד ווערט געשפילט דאס בילהנע־רעפערטואר פון סאפיא לעווין „דער אורטייל" מיט וויערא קאניעווסקא און פאול בריטמאן אין די הויפט־ראלען.

14-טער יאהרטאג פון פוילענס זיג ביים ים

(א) היינט איז דער 14-טער יאהרטאג פון מאמענט, ווען דאס פוילישע מיליטער האט דערגרייכט אין רעזולטאט פון קאמפען, צום ים, אין שייכות דער מיט קומען פאר אין שטאט א גאנצע רייה פייערליכקייטען. די שטאט ווערט דעקארירט מיט נאציאנאלע פעהנער. 11 פארמיטאג וועט זיין א פייערליכע מאניפעסטאציע.

אומבעדינגטע ארעסט פאר פערקויפען געשמוגעלטע דייטשע טאבאק

דאס קרייז געריכט האט בעשטראפט דעם סוחר שוואלבע מיט 50 טעג אונבעדינגטען ארעסט און צו בעצאהלען 1,000 זל. פאר פערקויפען געשמוגעלטען דייטשען טאבאק.

פערצווייפלונגס-שריט פון יודען אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן (יט"א) אין א דארמשטאדטער האטעל האבען זיך פערסמט מיט וועראנאל דער 51-יעהריגער יודישער אדוואקאט ד"ר פינק און זיין 48-יעהריגע פרוי, ביידע פון בערלין, ביידע זענען געשטארבען בלייך, נאכ'ן איבערפיהרען אין שפיטאל.

דער אין פלענסבורג זעהר פאפולערע" אויגען־דאקטאר ד"ר טהימע איז די טעג בעגאנגען זעלבסט־מארד. ער האט זיך בעטייליגט אין דער מלחמה און דאך איז ער בעזייטיגט געווארען פון זיין דאקטאר־אמט, ווייל זיין מוטער איז געווען פון יודישער אפ־שטאמונג, דער פאקט, וואס אויך זיין טאכטער איז די טעג בעזייטיגט געווארען פון איהר פאסטען אויפן סמך פון דעם אריער־פאראגראף האט איהם געשטויסען צו דעם פערצווייפעלטען שריט.

ארעסטירט א פיהרער פון דער „אייזערנער גווארדיע"

ב ו ק א ר ע ש ט, (יט"א) דער בוקארעשטער פאליציי איז געלונגען צו ארעסטירען דעם פיהרער פון דער „אייזערנער גווארדיע" יאן סאצא, וועלכער האט געהערט צו די נאהענסטע מיטארבייטער פון קאדרעאנו.

א חוץ קאדרעאנו און שילאג געפינען זיך שוין אין תפיסה אלע פיהרער פון דער „אייזערנער גווארדיע".

נייער קאמוניסטישער צענטר.-קאמיטעט איז ראטענפערבאנד

אין מאסקווע, 10. (ספ. טעל.) היינט האט זיך געשלאסען דער 17 קאנגרעס פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין ראטען־פערבאנד.

אין קאמיטעט זענען אריין: סטאלין, קאגאנאוויטש, קיראוו, זדאנאוו, יעזאוו, שווערניק, מאסאריקוו, שטשוקין, גאמארניק און קובישעוו.

„פעלקישער בעאבאכטער"
גלאדפיצירט די יודען-פייניגונגען אין מיטעלאלטער

ב ע ר ל י ן. (יט"א) אין דער מינכענער אויפלאגע פון „פעלקישען בעאבאכטער" וואס איז נישט בעשטימט פאר אויסלאנד, איז ערשינען אנ'ארטיקעל, וואס בערעכטיגט אפען די פערפאלגונג און פייניגונג פון די יודען אין מיטעלאלטער. דער ארטיקעל בעציהט זיך אויף די בעשולדיגונגען וואס ווערען ארויסגערוקט אין ענגלאנד און דייטשלאנד, אז בנוגע דער בעציהונג צו די יודען האט זיך דייטשלאנד צוריקגעקעהרט צום מיטעלאלטער. „מיר האלטען דאס גארנישט פאר א בע-ליידיגונג — שרייבט דער „פעלקישער בעאבאכטער" — ווייל די בעציהונג צו די יודען אין מיטעלאלטער איז געווען פולשטענדיג בערעכטיגט און איז געווען א פועל-יוצא פון דעם שטענדיגען קאנפליקט צווישען וועלט-יודענטום און קריסטענטום, וואס האט זיך צו יענער צייט בעזונדערס פערשארפט".

עלטערן און שוועסטער פון אומגעקומענעם יודישען סטראטאספער פליהער אוסישקין
בעקומען א לעבענסלענגליכע פענסיע

מ א ס ק ו ע, (יט"א) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון „סאוונאדקאם" וועגען פערזארגען די פאמיליעס פון די טראגיש אומגעקומענע דריי פליהער אין דער סטראטאספערע איז פאר די עלטערן פון דעם אומגעקומענעם יונגען יודישען געלעהרטען איליא אוסישקין בעשטימט געווארען א לעבענסלענגליכע פענסיע פון 500 רובל א חודש דערפון 300 רובל פאר זיין שוועסטער.

אוסישקינס שוועסטער סאפיע שטודירט אין מאסקווער לאנדווירטשאפטליכע אינסטיטוט אויפ'ן נאמען פון טימיריאזעוו, מיטן ענדיגען דעם אינסטיטוט וועט די פענסיע פאר איהר אבגעשטעלט ווערען.

קאטוילישע פאקטארן זאלן שטיצן די פרא-אראבישע אקציע

וו י ע ן (יט"א) וועגען גרויסע צוגרייטונגען פאר א בשותפותדיגען אראביש-קריסטליכען קאנגרעס אין ירושלים, כדי צו שאפען אנ'איינהייטליכען קריסטליכען פראנט געגען די יודישע איינוואנדערונג קיין א"י טיילט מיט דער עסטרייכישער קאטוילישער רעגירונגס-ארגאן „רייכס-פאסט" פון ירושלים. דאס בלאט דערציילט וועגען בשותפותדיגע בעראטונגען און פלענער בנוגע א געמיינזאמע אקציע געגען ציוניזם. צו דעם צוועק איז אויך געשאפען געווארען דאס ענגלישע וואכענבלאט אין ירושלים, אין דער פרא-אראבישער אקציע זאל איינגעצויגען ווע"ען אויך דער פראנציסקאנער ארדען „טעררא סאנקטא", וועלכער זאל פיהרען די אויפקלערונג געגען ציוניזם אין דער ברייטער קאטוילישער וועלט.

גאגא גרעניצט זיך אפ פון אנטיסעמיטיזם

ב ו ק א ר ע ש ט (יט"א) דער פיהרער פון דער נאציאנאלער אגראר־פארטיי אקטאוויאן גאגא האט זיך אויף דער לעצטער זיצונג פון זיין פראקציע אבגעגרעניצט פון אנטיסעמיטיזם פערזיכערענדיג, אז דער נאציאנאליסטישער פראגראם דארף פער־ווירקליכט ווערען אהן שאדען פאר די מינדערהייטען

דאס איטאליענישע יודענטום
בעטייליגט זיך אין די פארבערייטונגען צום יודישען וועלט-קאנגרעס

ר ו ם (יט"א) אין דער קאנפערענץ, וואס איז צוזאמענגערופען געווארען אויף דעם 12-טען פעברואר פאר'ן פאר דער צוגרייטונג פון דעם יודישען וועלט־קאנגרעס וועט זיך אלס פארשטעהער פון איטא ליענישען יודענטום בעטייליגען דער אויבער־ראבינער פון רוים פראפ. ד"ר אנגשעלא סאטשעדאטי.

„אמעריקא ערוואכע!“

היטלעריסטישע אגיטאציע אין די פעראייניגטע שטאטען

בערלין (יט"א) דער „בונד פעלקישער אויראפעער“, א נאציאנאל-סאציאליסטישע ארגאני-זאציע פאר אנטי-יידישער פראפאגאנדע אין אויס-לאנד איז איצט ארויס מיט'ן לאזונג: „פעראייניגטע שטאטען — ערוואכט“!

די אמעריקאנער אריער ווערען אויפגעפאדערט צו אנערקענען די געלע און שווארצע ראסען און שטעלען די יידען אפילו אויף א נידעריגע'ן מצב ווי די נעגערן, אנאליזירענדיג דעם אונטערשייד צווישען נעגערן, יאפאנער און יידען, ווערט אויפגעקלערט, פארוואס די ארגאניזאציע זאגט זיך ארויס פאר דער אנערקענונג פון די איבעריגע נישט-אַרישע ראסען אחוץ די יידען. „דער הויפט-שונא פון אונזער ראסע איז דער ייד, ער איז געפעהרליכער ווי די איבעריגע ראסען און דעריבער טאר ער ווייטער נישט ווערן טאלערירט“.

אונטערגעשריבן דעם באלקאנישען פאקט

אטען, 10 (ספ. טעל) עס איז אונטערגעשריבען געווארען דער באלקאנישער פאקט, דורך די פארשטעהער פון רומעניען, גריכענלאנד, יוגא-סלאוויען און טערקיי.

לאנדאן 10 (ספ.) „טיימס“ קריטיקירט דעם באלקאנישען פאקט, ווייל מען האט נישט צוגעצויגען צום פאקט בולגאריען און אלבאניען

הכנסה-שטייער אין ארץ-ישראל

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

די רעגירונג האט געשאפען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע וועט בעהאנדלען דעם פראיעקט וועגען איינפיהרען אין ארץ-ישראל הכנסה-שטייער.

אבדול מעדזשיד חזרט איבער זיין ערקלערונג וועגען כאבאר

יפו. 10 (יט"א טעלעגראפיש)

אויפ'ן לעצטען פערהער, האט דער אראבער אבדול מעדזשיד איבערגעחזרט זיין פריהעריגע ערקלערונג וועגען כאבאר, ער האט צוגעגעבען, אז גאך מיט א צייט צוריק, האט איהם סטאווסקי צוגעזאגט כאבאר, ער זאל אויף זיך נעמען דעם מארד.

אויף דער פראגע פון אדוואקאט סעמועל, האט אבדול מעדזשיד געענטפערט, אז די פאליציי האט פון איהם נישט געפאדערט אנצוגעבען דעם ארט וואו ס'איז אויסגעפיהרט געווארען דער מארד.

ווידער א באמבע אין יודישען סטודענטען-פעראיין

טערראר-מעשים פון די ווינער נאצים

וויען, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

פארן לאקאל פון יודישען סטודענטען-פער-איין, האבען די נאצים ווידער געווארפען א באמבע.

פון אויפרייס זענען אויסגעהאקט געווארען די שויבען, דער שאדען איז א בעדייטענדער. צום גליק האט זיך אין לאקאל קיינער נישט גע-פונען.

נייע פראנצויזישע רעגירונג

מארגען מאנטאג דערווארט מען אן'אלגעמיינעם שטרייק אין פראנקרייך

פאריז 10. (ספ.) פרייטאג האלב דריי ביי-טאג האט דומערג צוזאמענגעשטעלט זיין קאבינעט אויף פאלגענדיגען אופן:

פרעמיער — דומערג;
ווייצע-פרעמיער און יוסטיץ — שעראן;
אינערע — אלבערט סארא;
פינאנסען — זשערמען מארטען;
אויסערן — לואי בארטו;
קריג — מארשאל פעטען;
פלאט — פעטרי;
אוויאציע — דענען;
בילדונג — בערטאד;
ארבייט — מארקע (גען-סעקר.);
עפענטליכע ארבייטען — פלאנדען;
האנדעל — העריא;
געזונדהייט — מארען;
קאלאניעס — לאוואל.

וואס דומערג וויל

פאריז, 10. (ספ.) דער סאציאליסטישער „פא-פולער“ זאגט, אז דומערג האט נישט אזוי גיך גע-בילדעט זיין קאבינעט צוליב דריי סיבות: דומערג וויל, אז זיין רעגירונג פון „נאציאנאלער איינהייט“ זאל עהנליך זיין צו די זעלבע רעגירונגען פון די מלחמה-יאהרען.

די צווייטע סיבה איז דער בעדייטענדער פאליציי-פרעפעקט קיאפ, פון אלע פרעכטע קרייזען דריקט מען אויף דומערגן, ער זאל קיאפן אומקעהרען אויף זיין פאסטען, און דומערג, זעהט אויס, האט גע געבען געוויסע צוזאגען.

און די פערטיילונג פון די פארטפעלען און ספע-ציעל דער פארטפעל פון אינערן-מיניסטעריום.

פאריז, 10. (ספ.) דער געוועזענע רעפובליק פרעזידענט דומערג האט דעקלערירט, אז ער וויל זיין א מין פארמאן פון דער נאציאנאלער איינהייט און לאזען די מיניסטארען פרייע הענט, אויף דע-פראגע וועגען יונגע קרעפטען אין זיין קאבינעט האט דומערג דעקלערירט:

„איך ווייס נישט, וואס דאס זענען אזויבס יונגע, אדער אלטע. כ'קען יונגע מיט אנ'אלטע געמיט און אלטע, וואס זענען פערבליבען יונג, וואס כ'ווינש זיך אמשטארקסטען — דאס זענען מענשען, מענשען אנ-געזעהענע, געניטע, וועלכע זאלען זיין דורכגענומען מיט א ווילען צו פערשטענדיגונג און מעסיגקייט“

וואס שייך דער רעפארם פון דער קאנסטיטוציע, האט דומערג דערקלערט אז ער איז נישט קיין רע-וואלוציאנער, און אזא פראגע, ווי די רעוויזיע פון דער קאנסטיטוציע פאדערט א לאנגע צוגרייטונגס-ארבייט. דעריבער האט ער בדעה צו רעגירען לויט דער ביז-איצטיגער קאנסטיטוציע צוזאמען מיט'ן פארלאמענט.

פאריז, 10. (ספ.) די פרעסע גיט איבער, אז דער נייער פרעמיער דומערג שטעלט זיך דריי הויפט-אויפגאבען:

1) זיכערען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט. צו דעם זאל דער פרעמיער פאדערען פון פארלא-מענט ברייטע פולמאכטען;

2) בעשטימען א ספעציעלע קאמיסיע אויף אויס-צופארשען די סטאוויסקי-אפערע;

3) פונאנדערלאזען דעם פארלאמענט אויפ'ן פאל, ווען ער וועט נישט געבען דער רעגירונג קיין

מעגליכקייטען צו ארבייטען.

פאריז, 10. (ספ. טעל.) אין צוזאמענשטעל פון נייעם פראנצויזישען קאבינעט געהען אריין 5 אוניווערזיטעטס-פראפעסארען, 6 אדוואקאטען, 1 דאקטאר, 1 דענטיסט, 2 זשורנאליסטען, 1 פינאנץ-אינספעקטאר, 2 מיליטער-ליים און 1 סעקרעטאר פון דער פעדעראציע.

לעאן בלום

פאריז, 10. (ספ.) לעאן בלום האט איבערגע-געבען די זשורנאליסטען, אז די סאציאליסטישע פארטיי וועט נישט נעמען קיין אנטייל אין דער רעגי-רונג, וועגען די מאטיוען האט ער אינפארמירט דומערגן.

אלע פארטייען, א חוץ די סאציאליסטען און קאמוניסטען, האבען מסכים געווען צו דעלעגירען זייערע פארשטעהער אין קאבינעט.

שוין רוהיג

פאריז, 10. (ספ.) די לעצטע נאכט איז אדורך אין פאריז רוהיג. די פאריזער רעכטע פרעסע בעגריסט דעם נייעם פרעמיער דומערג און רופט ארויס די פאדערונג, אז קיאפ זאל צוריק ווערען פא-ליציי-פרעפעקט. די לינקע טרופע שארף ארויס געגען קיאפס צוריקקעהרען זיך אויף זיין אמט.

צום מארגענדיגען גענעראל-שטרייק

פאריז, 10. (ספ.) די רעגירונג גרייט זיך שטארק. אויסער דער גאנצער פאליציי, וועלכע איז געשטעלט געווארען אין אלארמשטאט, זענען שוין אנגעקומען קיין פאריז אויך פערשטארקטע מיליטער-אפטיילונגען.

די דאזיגע אלע מיטלען נעמט אן די רעגירונג אין צוזאמענהאנג מיט'ן 24 שעהדיגען גענעראל-שטרייק, וואס איז דורך די סאציאליסטען פראקלא-מירט געווארען אויף מאנטאג.

די רעגירונג האט אויך ארויסגעפאדערט קיין פאריז עטליכע הונדערט אפיצירע, פון קריגס-פלאט, די זאלען בעה'ן שטרייק פערנעמען די פאסטענס ביי די מאשינען אין די אונטערנעמונגען פון ע עפענט-ליכען געברויך.

פאריז, 10. (ספ.) די „הומאניטע“ פערעפענט-ליכט אנ'אויפרוף פון דער צענטראלע פון די קאמו-ניסטישע פראפעסיאנעלע פעראיינען צום ארבייטער-קלאס צו נעמען אנטייל אינם שאפען א געמיינזאמען פראנט און צושטיין צום פראקלאמירטען אויף מאנ-טאג גענעראל-שטרייק.

פאריז, 10. (ספ.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראקלאמירטען אויף מאנטאג שטרייק איז אנגעקו-מען קיין פאריז אנ'אפטיילונג פלאטס-מעכאניקער פון 150 מאן, כדי נישט לאזען אפשטעלען די ארבייט אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך.

צום אנדענק

פאריז, 10. (ספ.) דער האטמאן עמיל פאר (א רעכטער) האט זיך געווענדעט צום פאריזער פון פאריזער שטאט-ראט מיט'ן פארשלאג איינצואווירען אויפ'ן קאנקארד-פלאץ אנ'אנדענק-טאוועל, אויף וועלכער עס זאל זיך געפינען אנ'אויפשריפט, אז אויף דעם פלאץ איז צום ערשטען מאל זייט 1871 אויפ'ן בעפעהל פון דער רעגירונג געפאלען שאסען אויף דער פאריזער בעפעלקערונג.

א קאמיסיע אויסצופארשען פער-ברעכענס פון די געוועזענע מיניסטארען

פאריז, 10. (ספ. טעל.) דעפוטאט העריא האט פארגעלייגט צו שאפען א קאמיסיע פון 22 פער-זאן וועלכע זאל אויספארשען צי עס איז פערהאן א גרונד צו בעשולדיגען די מיניסטארען פון דעלאדיע'ס קאבינעט אין בעגאנגענע פערברעכענס.

דימיסיע פון פארזיצער פון פראנצויזישען פארלאמענט

פאריז, 10. (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון פראנצויזישען פארלאמענט בואיסאן האט בעשלאסען אפצוטרעטען פון זיין אמט אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען.

זיצונג פון מיניסטארען-ראט

פאריז, 10. (ספ. טעל.) היינט איז פארגע-קומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט און דער אויסערן-מיניסטער בארטו האט געהאלטען אנ'עקספאזע.

די לויות

פאריז, 10. (ספ. טעל.) היינט זענען פארגע-קומען די לויות פון די קרבנות בעת די דינסטאגדיגע געשעהענישען. די לויות זענען אדורך רוהיג.

הויך-קאמיסאר פאר די פליטים-ענינים

אפגעפאהרען קיין אמעריקא צו דער זאמעל-אקציע

לאנדאן, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

דער הויך-קאמיסאר פאר די פליטים ענינים יומלכער האט בעזוכט דייטשלאנד און אפגעהאלטען קאנפערענצען וועגען פליטים-ענינים. איז אפגע-פאהרען קיין אמעריקא, כדי זיך צו בעטייליגען אין דער גרויסער זאמעל-אקציע.

קליינקונסט-קינא-טעאטער
„MUZA“
(dawn. „Luna“)
גרויסער ערעפנונגס-פראגראם!
דער פרעכטיגסטער פילם-שטערן,
דער ליבלינג פון אלעמען
LILJAN HARVEY
פערבשופט מיט איהר זינגען און שפילען
אין דעם פרעהליכסטען און פענאמענאלען
פילם פון „Fox“
„מיין שטערבען ביזטר“
גאנץ לאדז וועט זינגען צוזאמען מיט
L.Harvey די מאדערנסטע פאקסטראטען
„היינט מוז מען אנדערש לעבן“
ערציאינטערעסאנטע צוגאב - פראגראמען.
געוועהנליכע פרייזען פון די פרעצער
אנהויב פון די סעאנסען היינט 12 פמיטאג
און אין נעטעהנע, טעג פון 4 נאכמיטאג.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בערטונג.
עלעקטרא אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7, טע.. 141-32.
נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוועגד, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

ב. ליטשריפטן = ביורא
פאר געריכטס- און אדמיניסטראציע-מאכט
ב. מאז,
פיעטריקאווער 10.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10,
טעל. 131-86.
נעהמט אן פון 3—4 נאכמיטאג און פון 7-8 אוועגד.

לאדזשער!
ווען איהר פארט קיין ווארשא
טא ווייסט, אז גוט צו עסען, גוט זיך וויילען און פערברענגען די פרייע שעה'ן אין אן'אנגע-נעהמער סביבה, קאן מען נאר
אין באר
„מעטראפאל“
טלאמאצקע 13.
זאמעל-פונקט פון יודישע ליטעראטען, זשורנאליסטען און קינסטלער; פון 8 אוו.
קאנצערט און דאנסינג.
געשמאקע און נארהאפטע מיטאגען פון 4 שפייזען (מיט פיש) 2 זל.; 3 שפייזען -1.50, 2 שפייזען—1 זל.
געדענקט-זשע: אייער ארט אין ווארשא איז: אין „מעטראפאל“ טלאמאצקע 13

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 5—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטרא אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן!

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. די ערגסטע צובראכענע האנדשריפטען ווערט אויסגעבעסערט אויף דער שענסטער ביורא שריפט. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 20 טעג, אפילו דעם וואס קאן גארנישט שרייבען.
זאוואדזקא 19, פראנט, 1-טער שט.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוועגד.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזע-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

1934 אכטונג, 1934
סוחרים און דעטאליסטען!
טיש וואגען, דעצימאל-וואגען, קילא-געוויכטער און ליטער-מאסען בעסטעמפעלט פון 1934 בעקומט מען הורט און דעטייל צו פאבריקס-פרייזען אין הורט-אייזען-געשעפט
A. WENGER, Łódź
PIŁSUDSKIEGO 10.
בעמערקונג: אויך טויש איך אלטע וואגען און קילא-געוויכטער אויף נייע.

לאדז, 11 פעברואר 1934 „נייער פאלקסבלאט" לאדז, 11 פעברואר 1934

דער אנגריף פון פאשיזם אין פראנקרייך

קריזיס פון דער פארלאמענטארישער ארדנונג

דער „גייסט פון דער צייט", דער טריומף פון פאשיזם אין איטאליען, פון היטלעריזם אין דייטשלאנד בלייבט נישט אהן א השפעה אויף פראנקרייך, דעם לאנד, וואס איז ביז לעצטענס בעטראכט געווארען אלס איינער פון די באסטיאנען פון דעמאקראטיע און פארלאמענטארישן רעזשים אין אייראפע. אויך אין פראנקרייך זענען מיר עדות פון ברייטן אויפדראנג פון פאשיזם, אויך דארט הערט מען שטימען וועגן ענדערען די קאנסטיטוציע, וועגן איינפיהרן די מאכט פון שטארקע האנט, וועגן באגרעניצן די רעכט פון פארלאמענט.

די אפאזיציע געגן דעם דעמאקראטישן רעזשים ווערט געפיהרט פון לאנג. די פראנצויזישע מאנארכיסטן, די אנהענגער פון דער „אקסיאן פראנסעז", די טרעגער וועגן פראנצויזישן פאשיזם לאזן פון לאנג הערן זייער קול, הגם ביז איצט זענען זיי געווען נאך אומדרייסט אויף אויפברויזן אין אפענער אפענזיווע.

די אפערע סטאווויסקי האט — מען מוז דאס מודה זיין — געגעבן גענוג בדרעגדיגען שטאף צו קאמפראמיטירן די עקזיסטירנדע ארדנונג. די אפערע האט אויפגעדעקט די צופוילטקייט פון רעזשים, די קארופציע פון די פאליטיקער און פאליטיקאנטן. די אפערע האט ענטפלעקט, אז די, וועמען די מאסן פון פראנצויזישן קליינבירגערטום האבן אנפערטרויט דעם שוץ פון זייערע פארמעגנס, זענען נישט קיין זיכערע מענשן, אז דעם קוואל פון קארופציע-געלטער קאן מען געפינען צווישן די דעפוטאטן פון פארלאמענט, צווישן הויכגעשטעלטע פערזאנען, פאליטיקער און אפילו מיניסטארן. און הגם מיר וויסן אויפ'ן ביישפיל פון היטלעריסטישן דייטשלאנד, אז דיקטאטור איז נישט קיין שוץ פאר דער קעשענע פון בירגער, אז גראד פארקערט, די דיקטאטור שאפט אזעלכע בעדינגונגען, ווען עס קאנען געמאכט ווערען די גרעסטע מיסברויכן און עס איז גאר נישט פאראן די אינסטאנץ, וועלכע זאל די מיסברויכן אויפדעקן און רופן די שולדיגע צו ארדנונג, איז די אפערע פון סטאווויסקין געווען די בעקוועמסטע געלעגנהייט פאר די שונאים פון דער דעמאקראטיע אויף אויסצונוצן אין זייער אגיטאציע און אנגריף געגן דעמאקראטישן רעזשים.

אמת איז אויך, אז די פארלאמענטאריש-דעמאקראטישע ארדנונג אין פראנקרייך האט בעוויזן זיך צו דערעסן דעם בירגער. מיר זענען עדות ווי אין משך פון עטליכע יאהרען בייטן זיך די רעגירונגען אין פראנקרייך מיט דער בונטקייט פון א קאליידאסקאפ. די צייט איז זעהר אן ערנסטע, די געפאהר, וועלכע שטייט פאר פראנקרייך פון דרויסן, איז זעהר א גרויסע. פראנקרייך ווערט דורך די קריגס-העצער פון אונזער צייט, דורך די היטלעראוצעס בעטראכט אלס דער „היסטארישער שונא" און נישט געקוקט אויף דער פרידענס-פאליטיק, וואס קומט פון בערלין, מוז פראנקרייך זיין אויף דער וואך, כדי נישט צו בלייבן הינטער-שטעליג באטקעגן דעם אנגריף פון היטלעריזם און אין אט דער ערנסטער צייט האלטן אין איין בייטן זיך די רעגירונגען, אין משך פון איין יאהר צייט קומען פאר איין קאבינעט-קריזיס נאכן צווייטן. עס פארשטייט זיך, אז דאס מישען זיך פון די רעגירונגען שאפט נישט קיין פרעסטיזש פאר דער מאכט נישט אין לאנד און נישט כלפי חוץ.

די ראדיקאלען, וועלכע שטייען ביי דער מאכט אין פראנקרייך אין רעזולטאט פון די לעצטע פארלאמענטס-וואהלען, האבן ארויסגעוויזן אלע שוואכקייטן פון מיטעל-גרופירונג, דאס וואקלען זיך צווישן די ארבייטער-פארטייען פון איין זייט און פון דער רעאקציע, די רעכטע פון דער אנדערער. די בירגערליכע ראדיקאלען האבן זיך ארויסגעוויזן אלס פארטיי אהן פראגראם, אהן באשטימטע שטרעבונגען, וואס איז אנגעוויזן אויף דער גענאד פון דער יעדער קאמבינאציע פון די כחות אין פארלאמענט. אט די פארטיי האט עס אייגענטליך קאמפראמיטירט די רעשטלעך פון פארלאמענטאריזם און געבראכט צום קריזיס, וועלכן פראנקרייך לעבט איצט דורך.

די האקלדיגקייט פון די ראדיקאלען, וועלכע שוועבן צווישן רעכטס און לינקס, האט אויך ארויסגעפירט דער קאבינעט פון דאלאדיער, פון וועמען מען האט געהאט ערווארט, אז ער וועט באווייזן צו באַרוּהיגן די געמיטער, וואס זענען געווארען אויסגעבראכן אין צוזאמענהאנג מיט דער ענטדעקטער סטאווויסקי-אפערע און מיט דער קאלא-סאלער אגיטאציע פון די מאנארכיסטן און פאשיסטן אונטערן לאזונג: „די דעפוטאטן אויף לאמטערן!".

דאלאדיער האט אין אנהויב געוואלט זיך שטיצן אויף די רעכטע, ער האט זיך אבער באלד איבערצייגט, אז דאן וועלן זיך פון איהם אפקערען די סאציאליסטן. ער האט געפרובט זיך אנשפארען אויף די סאציאליסטן, אבער דאן האבן די רעכטע אנגעהויבן געגען איהם א מוראדיגע קאמפאניע, האבן ארויסגעפיהרט דעם המון אין די גאסן, בפרט, ווען דאלאדיער האט פאר די לינקע געבראכט א קרבן דעם פאפולערן, אבער דורך די סאציאליסטן פערהאסטן פרעפעקט פון פאריז קיאפ. אין פאריז איז פערגאסן געווארן בלוט. דעלאדיער האט זיך פארן בלוט דערשראקען און איז באלד אראפ אין דימיסיע. הגם ער האט געהאט די מעהרהייט אין פארלאמענט.

די גאסן-קאמפען האבן דערווייל אויפגעהערט. אבער ווער ווייס צי אויף לאנג. עס גרייטן זיך נייע גרויסע קאמפען. שוין האבן די ארבייטער אין בעוואוסטזיין פון דער געפאהר, וואס זיי דראהט מצד דעם מארש פון דעם פאשיזם, מיט דעם טריומף פון דער רעאקציע גערופן צו אן'אלגעמיינעם שטרייק אויף מארגען, מאנטאג. דער שטרייק דארף זיין א פראטעסט געגען פאשיזם, אבער ווען די מאסן ווערען גערופן צו אן'אלגעמיינעם שטרייק און ווערען ארויסגעפיהרט אין דער גאס דאן קאן מען נישט פאראויסזאגן, ווי ווייט די געשעהענישן וועלען זיך אנטוויקלען.

אלס פרעמיער האט דער פרעזידענט פון דער רעפובליק לעברען בעשטימט דעם געוועזענעם פרעזידענט גאסטאן דומערג. דאס איז שוין א זיג פון די רעכטע. דומערג האט דאס בעשטעטיגט אין די פאדערונגען, וועלכע ער האט געשטעלט איידער ער איז מסכים געווען איבערצונעמען דעם אמט.

זיינע אנשויאונגען אויף דער לאגע און די ריכטליניען פון זיין פאליטיק האט דומערג אנגעמערקט אין אן'אינטערוויאוו, וועלכען ער האט געהאט געגעבן א פארשטעהער פון א פאריזער בלאט נאך איידער ער איז געווארען פרעמיער.

דומערג האלט די איצטיגע פראנצויזישע קאנסטיטוציע נישט פאר א פעטיש. די קאנסטיטוציע דארף עוואלוציאנירן אינאיינעם מיט דער עפאכע. די וויכטיגסטע ענדערונג, וואס דארף אריינגעפיהרט ווערען אין די זיצן פון פארלאמענט, איז דאס רעכט פון פרעזידענט פונאנדערצולאזן דעם פארלאמענט. ווען עס קומט פאר אן'ערנסטע מיספערשטענדניש צווישן דער רעגירונג און דעם פארלאמענט, דאן מוז זיין דער אויסגאנג די ווענדונג נאך דער מיינונג פון לאנד.

אט די מיינונגען פון דומערגן ענטהאלטן נאך נישט אין זיך קיין בייז. ערגער איז די פאדערונג פונאנדערצולאזן דעם פארלאמענט אויף א האלב יאהר און רעגירן אויפן סמך פון פולמאכטן. ערגער איז, וואס דומערג איז אלס פרעזידענט געוועזן אויסגעוועהלט פון די רעכטע, אז מיט זיין פרעמיערשאפט קאן זיך אנהויבן די ממשלה פון רעאקציע, אז די „מאראלישער קראפט", וועלכע ער האלט פאר נויטיג צו רופן צום לעבן, ווי ער דריקט זיך אויס, זאל נישט זיין די קראפט פון א נייעם פאשיזם אין א נייער, פראנצויזישער אויפלאגע. (פ"ב)

די פערעהרער פון היטלער און מוסאליני

האבען געזוכט בלוט, כדי צו מאכען פאר זיך א פאהן

שטימען פון דער פראנצויזישער פרעסע וועגען די געשעהענישען אין פאריז

די גאסן-אונרוהען אין פאריז, וועלכע האבען געבראכט צו מענשליכע קרבנות, ווערען אויף פארשידענארטיגע אופנים קאמענטירט דורך דער פאריזער פרעסע. די רעכטע פרעסע זעהט אין די געשעהענישן א נייעם בעווייז, אז דער פארלאמענט דארף פונאנדערגעלאזט ווערען און אז עס דארפן דורכגעפיהרט ווערען קאפיטאלע רעפארמען אין דער מלוכה-ארדנונג. דאגעגן די לינקע פרעסע זעהט איין אין די געשעהענישן די מאכינאציעס פון די פאשיסטן, וועלכע שטויסן די מאסן אויף א געפעהרליכן וועג, וואס קאן זיך ענדיגן בלויז מיט איינשטעלן דיקטאטור, ווען עס וועט קומען א סוף צו די בירגערליכע פרייהייטן.

די אזוי גערופענע אינפארמאציע-פרעסע, וועלכע דריקט אויס די מיינונג פון דורכשניטליכן פראנצויז, פערנעהמט זיך נישט מיט'ן עצם קריזיס, נאר די פאדערט, עס זאלן אנגענומען ווערען מיטלען, וואס זאלן מאכען אוממעגליך די ווידערהאלונג פון דער בלוט-פארגיסונג.

„ער נוּוועל" שרייבט, אז שוין לאנג האט מען נישט געקויפט די ארדנונג פארן אזא טייערען פרייז. מען דארף אבער נישט פערגעסן, דאס שוין לאנג האט נישט פאסירט, אז דער המון זאל שיסען אין די היטער פון דער ארדנונג. אויב מען זאל נישט רעכענען דעם פאל סאקא וואנזעטי האט שוין לאנג נישט פאסירט, אז אפילו די קאמוניסטן זאלען זיך לאזען אין די גאסען, ווען דעמאנסטראציעס זענען פערבאטען. און ווען דאס האט איינמאל פאסירט, האט מען אויך נישט געשאסען. די פערעהרער פון מוסאליני און פון היטלער'ן האבן געזוכט בלוט, כדי צו מאכען דערפון פאר זיך א פאהן.

דער ארגאן פון די סאציאליסטן „פאפולער" ווארנט, אז עס זאל פערשטעלט ווערען דער וועג פון דער פאשיסטישער רעאקציע סיי אין פארלאמענט, סיי אויף אנדערע געביטען.

דאס בלאט דראהט, אז אויב די רעפובליק וועט נישט געשיצט ווערען דורך דער רעגירונג ביז'ן סוף, וועלען די סאציאליסטן אפעלירען צו אלע רעפובליקאנישע כוחות אין לאנד און צו די ארבייטער- און פויערים-מאסן.

„עוור" גלויבט נישט, אז די בלוטיגע געשעהענישן האבען געהאט עפעס א שייכות צו דער אפערע סטאוויסקי:

קיינער צווייפעלט נישט, אז דאס איז א פאשיסטישער אטענטאט אויף דער איצטיגער ארדנונג. די ארדנונג איז געשיצט געווארען. מיר בויגען זיך פאר די געפאלענע. און אונזער בעדויערן איז געווענדעט אויף אלע וועמען די פראפעסיאנאלן פון בירגער-קריג האבען אריינגעשלעפט אין דער דאזיגער אוואנטורע. אבער לאמיר נישט פערגעסן, אז פראנקרייך מוז לעבען.

„פעפל" הייסט נישט פערגעסן, אז פאריז איז נאך נישט גאנץ פראנקרייך, אז עס עקזיסטירט א פראווינץ, וועלכע פעראורטיילט די עקסצעסן, אז די גרעסטע מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג בעציהט זיך פיינדליך צו די אוואנטוריסטן פון דיקטאטור. אויב עס וועט נויטיג זיין, וועלען די מענשען, וועלכע ארבייטען מיט שווייס אויפ'ן לאנד, און אין די פאבריקען הויך ארויסזאגען דעם ווילען פון דער נאציע.

פון דער רעכטער פרעסע רופט „עקא די פארי" צו נאציאנאלער אחדות.

מיר גלויבען, שרייבט דאס בלאט, אז אין אנבליק פון די טויטע און פערוואונדעטע וועלען אלע פארטייען זיך פעראייניגען אין דער שטרעבונג צו ראטעווען דאס פאטערלאנד.

„אוועניר" פאדערט קודם כל פונאנדערצולאזן דעם פארלאמענט.

אינאיינעם מיט דומערג'ן, אינאיינעם מיט די אלע, וועלכע זענען נאך נישט פערבלענדט פארטייאיש רופען מיר אויס: פונאנדערצולאזן! רעווידירען די קאנסטיטוציע!

„פיגארא" פאלט וואוטיק אן אויפ'ן לינקען קארטעל:

בלוט! אט צו וואס עס האט געבראכט די פאליטיק פון די פאראליטיקער, ביי וועלכע די הענד זענען נאך דערצו געווען געבונדען מיט די צוזאגען, וואס זיי האבען געגעבען די סאציאליסטן.

פון דער ענגלישער פרעסע בעדויערט „ניוס קראניקל" וואס די געשעהענישן אין פאריז קאנען ברענגען צו דער איינשרענקונג פון דער דעמאקראטישער פרייהייט אין פראנקרייך:

צווישן די פעלקער, וועלכע שטעלן העכער פאר אלץ די פרייהייט, זענען פראנקרייך און ענגלאנד די סאמע פרייע און דעמאקראטישע. דעריבער וואלט די מפלה פון דער דעמאקראטיע אין פראנקרייך געווען אנ'אמתע אינטערנאציאנאלע קאטאסטראפע.

אנגריף געגען די פערמיטלער

דעבאטע אין סיים וועגען לאנדווירטשאפט

דער סיים האט נעכטען בעטראכט 2 גרויסע און וויכטיגע בודזשעטן: פון לאנדווירטשאפט- און פון אינערן-מיניסטעריום.

דער ערשטער פון די צוויי בודזשעטן איז דעבאטירט געווארען א גאנצען פארמיטאג, ס'זענען ארויסגעטרעטן פיל רעדנער פון פערשידענע קלובען.

דער רעפערענט, דעפ. סטראנאנאווסקי (ב. ב.) האט שארף אנגעגריפן די פערמיטלער, וועלכע זענען א ווירטשאפטליכער בעלאסט. אלס ביישפיל גיט ער אן פאלגענדיגע ציפערן:

דער פרייז פון א געשאכטענעם אקס ווערט צעטיילט: 34,4 פראצ. פארן פויער, 12,6 פראצ. פאר די דעטאליסטן 5,1 פראצ. פאר די ארבייטער, 4,7 פראצ. פאר די באנען (קאמוניקאציע-הוצאות), 2,4 פראצ. שטייערן פאר דער שטאט, 0,6 פראצ. שטייערן פאר דער מלוכה, און דאס איבעריגע — 41,2 פראצ. — פאר די פערמיטלער.

דער רעפערענט אנטוויקלט די פויערים, אז זיי זאלען ארויס אין קאמף געגען די פערמיטלער, אז זיי זאלען זיך ארגאניזירען אין פראדוקציע-קאאפעראטיווען א. אז. וו. ער פערזיכערט דע"בי", אז אויך די רעגירונג בעשעפטיגט זיך מיט דעם ענין.

מיט שארפע רעדעס געגען דער רעגירונגס-פאליטיק זענען ארויסגעטרעטן די דעפוטאטן: פאאלקאווסקי (נ. ד.) און מיקאלייטשיק (פויערים-קלוב). אלס פערטיידיגער פון דער דאזיגער פאליטיק זענען ארויסגעטרעטן: פאניאטאווסקי (אנ'אמאליע"ר ראדיקאל), סאכטשיק, יארטשיק, דלוגאש און בזאווסקי.

אויף דער ענדעק האט אנגעגריפען די יודישע סוחרים, וועלכע האבען — לויט זיין מיינונג — א גרויסע השפעה אין דער „סאנאציע". אויסער דעם ברענגט ער א רייהע ביישפילען וועגען פאליטישען טעראר אויפ'ן דארף.

דעפ. מיקאלייטשיק האט דערציילט פאקטען וועגען לייכטזיניגען באלעבאטעווען מיט די בודזשעט געלדער אויף לאנדווירטשאפט. אזוי ווי דעפ. זשורלאווסקי מיט עטליכע טעג צוריק, האט אויך דעפ. מיקאלייטשיק דערציילט פאקטען וועגען געשוואלענע דירעקטאר'ען-פענסיעס פאר מענשען, וואס טוען גארנישט אויף זייערע פאסטענס, וועגען גוטע פאסטענס פאר שוועסטער פון דירעקטאר'ען א. ד. ג. פערשטייט זיך, אז מען האט זיך דערביי איבערגעוועלט מיט דער „סאנאציע". די פויערים-דעפוטאטן האבען אויסגעשריגען פילסודסקיס בעקאנט ווערטעל וועגען קארופציע:

— סערדעל, סערדעל !..

ס'האבען אויך גערעדט די אוקראינער טערשאקאוועץ און הריוונאק.

דער ערשטער (פון „אונדא") קלאגט זיך אויף פויערישער ארימקייט. רדיפות א. ד. ג. אבער ער זאגט נישט קיין איין ווארט געגען דער רעגירונג אלס אזעלכער.

דער צווייטער (א ראדיקאל-סאציאליסט) טרעט ארויס געגען דער רעגירונג און אין סוף פון זיין רעדע שטעלט ער פעסט, אז נאך א גרינטליכער איבערבוי פון דער היינטיגער ארדנונג אויף א סאציאליסטישער ארדנונג וועט ארויספיהרען די פויערים-מאסע פון איהר ביז'איצטיגער נויט.

ס'האט אויך גערעדט בערך א האלבע שעה דער קאמוניסטישער דעפוטאט ראזשעק. ער שטעלט פעסט, אז בעת די פויערים פון פאלעסיע שפייזען זיך מיט וואלד-ווארצלען, וואקסט דער וואוילשטאנד פון די ראטען-פערבאנדישע, אויך אוקראינישע, פויערים. דער קאמוניסטישער רעדנער האלט, אז נישט נאר די בורזשואזיע מיט איהרע קארטעלען, נאר אויך די קולאקישע קאאפעראטיוון שינדן די הויט פון פויער. נאר אין פערבינדונג מיט'ן ארבייטער — ענדיגט דער רעדנער — וועלען די פויערים קענען דעראבערען די ערד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 11 כ"ו שבט תרצ"ד

פעברואר
זון-אויפגאנג 7.18
זון-אונטערגאנג 4.23

ארבייטער ארויסגעטראגען א פאבריקס-פערוואלטער אויף דער גאס און מעהר איהם נישט אריינגעלאזען

(2) עהערנעכטען איז אין יוליוש קינדער-מאן'ס פאבריק אויף לאנקאווע 23 ארויסגעבראכען א סכסוך, צוליב וואס עס איז אפגעשטעלט געווא-רען די אונטערנעמונג און 400 ארבייטער זענען געבליבען אהן ארבייט.

די סיבה פון דעם קאנפליקט איז דער פאבריקס-לייטער קאזשימירטשאק, דער געוו. סעקרעטאר פון פעראיין „פראצא", אז דער קא-זשימירטשאק האט לעצטענס דיך אונטערגענומען דורכצופיהרען א ריארגאניזאציע פון דער ארבייט, וואס עס האט בעדייט א פערערגערונג פון די ארבייטס-בעדינגונגען און א רעדוקציע פון די פערדינסטען.

אין פערבינדונג דערמיט האט א דעלעגאציע פון די ארבייטער געבעטען ביי דער פאבריקס-פערוואלטונג, מען זאל צוריק איינפיהרען די פרי-הערדיגע בעדינגונגען, ווייל קאזשימירטשאקס אויפטועהן זענען אונערטרעגליך. די דירעקציע האט אבער ערקלערט, אז נאר קאזשימירטשאק איז בערופען דערצו און וואס ער טוט, איז גוט. קאזשימירטשאק פון זיין זייט איז געשטאנען שטאל און אייזען אויף דאס זייניגע. צוליב דעם איז געקומען צו א קרינעריי מיט קאזשימיר-טשאק'ן, וועלכען די ארבייטער האבען מניה-וביה מיט פאראד ארויסגעטראגען אויף דער גאס. אין דער פארטיערניע האבען זיך דערביי אוועקגע-שטעלט א רייה ארבייטער, וועלכע האבען קאזשי-מירטשאק'ן מעהר נישט אריינגעלאזט אין פאבריק.

ווען די ארבייטער זענען נעכטען געקומען צו דער ארבייט, האט מען זיי נישט אריינגעלאזט. דער ארבייטס-אינספעקטאר וועט אינטערוועניר'ן.

שול-לייטערס מוזען אונטער-ריכטען

(2) דער שול-אינספעקטאריאט אין לאדז האט נעכטען דערהאלטען א צירקוליאר ווענען דעם, אז דער לייטער פון יעדער פאלקס-שול איז מחויב צו אינטערריכטען אין די קלאסען גלייך מיט די איבעריגע לעהרער.

אפטייקען

הייניגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. לייט-וועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (נאלי-נארקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. ציממער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

נאכוועהענישען פון שטורם-ווינד איבער לאדז

(2) אויף גראדנא 11 אין כאיני האט דער עהערנעכטיגער ווינטער אראפגעריסען דעם דאך. ביים צורעכט-מאכען דעם צושעדיגטען דאך, איז אראפגעפאלען פון א 1-שטאקיגער הויך א גערי-סער רישארד שואלבע, וועלכער איז מורא'דיג צוקלאפט געווארען אויפ'ן גאנצען קערפער, און ער ליגט אין שווערען מצב אין שפיטאל.

די גרעסטע געווינסטע:
300.000 זל.
150.000 „
100.000 „
75.000 „
50.000 „
50.000 „
50.000 „
און א סך אנדערע געווינסטען
זענען לעצטענס געפאלען אין דער גרעסטער אין פוילן קאלעקטור
J. WOLANOW
WARSZAWA, Marszałkowska 154, róg Królewskiej
ŁÓDŹ, Piotrkowska 11
Piotrkowska 72
PABJANICE, Pl. Dąbrowskiego 3.
פרייז פון 1/4 – 10 זל.; 1/2 – 20 זל.; א גאנץ לאס 40 זל.
די ציהונג פון דער 1-טער קלאס קומט שוין פאר דעם 16-טען פעברואר.
אויסווערטיגע שיקען מיר ארוים גלייך נאכ'ן איינצאהלען דעם בעטראג אין פ.ק.א. קאנטע № 141795
צוליב דער גרויסער פרעקווענץ ראטען מיר שוין צו קויפען אונזערע גליקליכע לאסען.
שפילען ביי וואלאנאוו'ן איז א זיכער געווינס!

אפעלאציע-פראצעס וועגען בזיון-המת אין פאביאניץ

(2) אין לאדזשער קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס, וועלכער שטעלט מיט זיך פאר דעם עפילאג פון דער סענ-סאציאנעלער געשיכטע וועגען בזיון-המת, וואס האט זיך אין זיין צייט אפגעשפילט אין פאביאניץ.

אין דעצעמבער 1932 האט פעסע ווינדא-ראוויטש געמעלדען דער פראקוראטור וועגען דעם, אז עס איז פראפאנירט געווארען דאס קבר פון איהר מאן, וועלכער איז געוועזען א בעקאנטער פי-לאנטראפ, א ריכטער און א מיטגליד פון פאביא-ניצער שטאט-ראט ווי אויך דער פרעזעס פון דער קהלה.

פון דער אנקלאגע איז אויך בעוועזען צו דרינ-גען, אז א פאר פאנאטישע יודען אין פאביאניץ האט ארום ווינדאראוויטש'ס קבר אויפגעשטעלט א מויער פון 2 מעטער הויך און 3 מעטער לאנג און אויף אזא אופן אפגעגרעניצט ווינדאראוויטש'ס קבר פון קבר פון חסיד סיטנער. דערמיט האבען זיי געוואלט אונטערשטרייכען ווינדאראוויטש'ס מינ-דערווערטיגקייט.

די אונטערזוכונג האט פעסט געשטעלט, אז די שולדיגע אין דעם בזיון-המת זענען די פאביאניצער בירגער שמחה גראסגליק, יוסף יאסקאוויטש, אברהם יאסקאוויטש און ראובן פראהמאן.

אויפן פראצעס אין דער ערשטער אינסטאנץ האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער גדר ארום ווינדא-ראוויטש'ס קבר איז אויפגעמויערט געווארען צוליב דעם, ווייל די ארטאדאקסען האבען נישט געוואלט אז די קברים פון זייער נאהענטען סיטנער דערפאר, מחמת ווינדאראוויטש איז געווען א מחלל-שבת. דאס שטאט-געריכט האט שמחה גראסגליק'ן פער-משפט אויף 2 חדשים ארעסט, יעקב אברהם יאס-קאוויטש'ן אויף 1 חודש ארעסט, פראהמאן איז אנערקענט געווארען פאר אונשולדיג, יוסף יאסקא-וויטש איז פון דעם פראצעס אינגאנצען אויסגע-טיילט געווארען.

די פערמשפטע האבען אפעלירט, זייערע פער-טיידיגער זענען געוועזען אדוו. ד"ר טייטעלבוים-קאן, קעמפנער און אדוו. פאאף פון פאביאניץ.

דער פראצעס איז איבערגעריסען געווארען ביז מאנטאג.

משוגענער נאקעט-טענצער גיט א „פארשטעלונג" אין גאס

(2) די איינוואוינער פון יעראזאלימסקא-גאס האבען נעכטען געהאט אן'איינגעוועהנליכע טראנ-זאקציע, וואס האט אלעמען נישט נאר נישט גע-וויילט, נאר גערירט ביז טרעהרען.

דורך דער גאס איז פערביי געגאנגען א יונ-גער מענש, וועלכער האט געמאכט אזעלכע הא-וואיעס און אזוי אויסטערליש, זיך, בעוואויגען, אז מען האט אויפ'ן ערשטען אויגענבליק זיך אי-בערצייגט, אז דאס איז א גייסטיג-קראנקער. מיט-צמאל איז דער יונגערמאן געבליבען שטעהן פאר'ן הויז נומער 4, אראפגעריסען פון זיך מלבושים אזוי, אז אין עטליכע סעקונדען איז ער געבליבען שטעהן מוטער-נאקעט און אין דעם מעמד אנגע-הויבען ווילד טאנצען.

אין א געוויסען מאמענט איז פון דער-נעבענדיגען הויז נומער 6 ארויסגעגאנגען א יונגע פרוי. דער נאקעט-טענצער האט זיך דאן בעווארפען אויף איהר, די ארומגעכאפט ווילענדיג מיט איהר טאנצען.

מיט א ספאזמאטיש געשריי האט די פרוי גענומען רופען הילף. עס זענען זיך צונויפגע-לאפען דורכגעהער, וועלכע עס איז מיט גרויס מיה געלונגען ארויסצוראטעווען די פרוי פון דעם נאקעטען משוגענעם'ס חענד. גלייכצייטיג איז אלארמירט געווארען די גיכע הילף, וועלכע האט דעם פערזאן בערוהיגט דורך א „זאסטשיק" און אפגעפיהרט אין קאכאנובקא. דער נאמען פון גייסטיג-קראנקען איז לעת-עתה נישט געלונגען פעסטצושטעלען.

צוגאב-פאבאר פאר 1912

(2) דאנערשטאג, דעם 15. פעברואר ד. י. וועט אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליציאישען ביורא אויף פיעטריקאווער 165 אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר דער פ. ק. או. לאדז-„איינס".

אין דעם דאזיגן טאג דארפען זיך שטעלן פאר דער צוגאב-פאבאר-קאמיסיע די מאנסליים פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט און וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט און האבען בעקומען נאמענטליכע רוף-צעטלען פון דער לאדזשער סטאראסטווע.

נייער בירגער-שטייער אין לאדז וועט נישט זיין

אין שייכות מיט דער ידיעה וועגען מעגלי-כען איינפיהרען א נייעם שטייער פאר די לאדזשער בירגער, אינפארמירט מען אונז פון דער שטאט-פערוואלטונג, אז די פראגע וועגען דעם דאזיגען שטייער איז בכלל נאך נישט ארומגערעדט געווארן און איז ביז איצט נאך נישט געווען אקטועל. מוז זיין, אז געוויסע קרייזען זענען פעראינטערעסירט אויף אזא אופן צו פערשפרייטען בעאונרואיגענדע קלאנגען וועגען נייע שטייערן.

פערזענליכעס

(–) דער נייער הויפט-דאקטאר פון דער לאדזשער אנשטאלט פאר גייסטיג-קראנקע פערזי-כערונג ד"ר קוניצקי איז שוין געקומען קיין לאדז און אנגעהויבען אמטירען.

טראטואר'ען מוזען זיין בעשיט מיט זאמד אין פראסטיגע טעג

— די לאדזשער שטאט-סטאראסטע מאכט אויפ-מערקזאם, אז אין פראסטיגע און גליטשיגע טעג מוזען דער פאהר-וועג און הויפטזעכליך די טרא-טואר'ען זיין בעשאטען מיט זאמד, בכדי דערמיט אויסצומיידען די געפאהר פאר די דורכגעהער.

די שולדיגע אין נישט צופאסען זיך צו דער דאזיגער פעראָרדנונג וועלען שטרענג בעשטראפט ווערען.

המלצות אויף סערטיפיקאטען פאר קרובים פון א"י

אין פאלעסטינא-אמט זענען דערהאלטען געווארען המלצות אויף סערטיפיקאטען פאר פאל-גענדע פערזאנען פון זייערע קרובים אין ארץ-ישראל: קאנטאראוויטש דבורה, גאלדער חיה, רעפקאוויטש מרים פייגא, מאקאווער ליבא, איז-ביצקא מרים, מיכאלסקא טויבא, פרושינאווסקי אברהם, גראוס איזאבעלא.

די דערמאנטע פערזאנען דארפען זיך ווענ-דען אין א"י-אמט, שרודמיעסקא 29 וועגען ערלע-דיגען די פארמאליטעטען.

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4-8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
אויפטריטען פון די בעליבטע ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן
היינט, זונטאג, 9 אוונט – לטובת „הכנסת כלה" (זאוואדזקא 10)
ס'ווערט געשפילט די גרויסע סענסאציע — „דער אורטייל"
מיט וויערא קאניעווסקא אין דער ראל „אזאל" (באלשעוויסטישער שפיאן)
און פאול ברייטמאן – „יעפים מארטינאוו" (באלשעוויסטישער קאמיסאר).
רוסישע מוזיק ספעציעל צוגעפאסט צו דער פארשטעלונג פון לעאן זעלמאן.
מארגען, מאנטאג, 9 אוונט פאפולערע פארשטעלונג
„דער אורטייל" פרייזן פון 70 גר. ביז 2.20
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע
אויפנאהם-שטונדען פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוונט.

Dr. med.
Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11—1 און פון 2—3 נאכם.

פראגראם פון ים-אויספלוגען אויפ'ן יאהר 1934

ארגאניזירט דורכ'ן וועלט-רייזע-ביורא „וואגאן-לי-קוק"

מיט'ן יאהר 1934 הויבט זיך אן דאס פירטע יאהר פון דער ענטוויקלונג פון דער ים-טוריסטיק אין פוילען.

די ים-טוריסטיק וואס האט זיך אנגעהויבען אין יאהר 1930, פערגרעסערט זיך מיט יעדען יאהר, נישט קוקענדיג אויף דיווירטשאפטליכע שוועריג-קייטען און דאס באווייזט איהר נוצליכקייט.

דער היי-יאהריגער סעזאן איז בעזונדערס איבערעסאנט אין דער ערשטער רייה דורך פערגרעסערען די צאהל אויספלוגען און דורך די ריכטונגען וואוהין די אויספלוגען זענען געווענדעט לויט די פערלאנגען פון די טוריסטען.

אין פריהלינג ארגאניזירט די געזעלשאפט גדי-ניא-אמעריקא אין דער פערשטענדיגונג מיט דער וועלט רייזע ארגאניזאציע „וואגאן-לי-קוק" פיעטרי-קאווער 64 די ערשטע צוויי אויספלוגען.

1) קיין פארטוגאל, מאראקא, קאנארישע איב-זלען, מאדערא און בעלגיען פון 5. ביז'ן 29. אפריל צום פרייז פון 6.50 זל.

2) אויף פסח קיין קאפענהאגען פון 31. מערץ ביז'ן 4. אפריל, צום פרייז פון 100 זל. אן, צוליב דער שוועריגקייט ביים אויסקלייבען קאבינעס וויל די פרעקווענץ איז גרויס, איז ראטזאם אז די פאראיב-טערעסירטע זאלען וואס גיכער מאכען די אנמעל-דונגען.

דער דריטער פוילישער אויספלוג מיט דער שיף „קאשטשושקא" פאהרט ארויס דעם 3. יולי צו די נארוועגישע פיארדען און קומט צוריק דעם 19. יולי, דער פרייז איז פון 4,50 זל. אן.

דער פערטער אויספלוג וועט דויערען פון 21. ביז'ן 25. יולי קיין שטאקהאלם, צום פרייז פון 100 זל. אן.

דער פינפטער אויספלוג פון 27. ביז'ן 31. יולי קיין קאפענהאגען צום פרייז פון 100 זל. אן.

זעקסטער אויספלוג אונטער דער לאזונג „דער-קען דיין פאטערלאנד" — זאלסט שעצען דיין פא-טערלאנד" וועט פערנעמען 3 טעג אין ראטערדאם און 4 טעג אין לאנדאן און וועט בעזוכען אלע וויכ-טיגסטע ערטער.

דער ארויספאהר איז דעם 2. אויגוסט און וועט דויערען ביז'ן 12. אויגוסט צום פרייז פון 300 זל. אן.

זיבעטער אויספלוג קיין קאפענהאגען פון 23. ביז'ן 27. אויגוסט פון 100 זל. אן.

אכטער אויספלוג קיין שטאקהאלם פון 29. אוי-גוסט ביז'ן 2. סעפטעמבער פון 100 זל. אן.

איינשרייבונגען און אינפארמאציעס און פרא-ספעקטען נעמט אן און גיט ארויס „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64, טעל. 170-77 פון 9 פריה ביז 8 אווענד אהן איבעררייס.

אז ס'ברענט אויפ'ן 1-טען שטאק ליידט מען אויך אין פארטער

(2) צוליב א דעפעקט אין אויווען אין דער וואוינונג פון נתן ראזען (פוסטא 13) איז נעכטען ענטשטאנען א שרפה. פון די פלאמען האט זיך אנגעכאפט די פאדלאגע, וואס גרעניצט זיך מיט דער וואוינונג פון ד"ר ארענדאווסקי, וועלכער וואוינט „צופוסענס" ראזענען. נאך א שעה'דיגער אקציע, איז די פייערלעשער געלונגען דאס פייער איינצולעשען. די שאדענס זענען בעדייטענדע.

פערזיגעלט די געזעלשאפט פאר לאנד-קענטשאפט אין לאדז

(—) פרייטאג אווענד זענען אין לאקאל פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנד קענטשאפט אנגעקומען פאליציי-בעאמטע, וועלכע האבען פער-זיגעלט די דאזיגע געזעלשאפט. גלייכצייטיג איז דער פערוואלטונג איבערגעגעבען געוואר'ן א בריף, לויט וועלכען די טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט ווערט אין לאדז אבגעשטעלט.

די סיבה פון דעם שריט דארף מען, לויט אלע וואהרשיינליכקייטען זוכען אין פאקט, וואס מען האט די צענטראלע פון די לאנד-קענטשאפט-געזעל-שאפטען אפגעשטעלט און איהר טעטיגקייט צוליב'ן אפגעבען איהר לאקאל פאר דער בילדער-אויס-שטעלונג פון אברהם גוטערמאן, וועלכער האט אין זיין ווערק פראפאגירט דעם פוילישען מלוכה עמבלעם

א קליין קינד פערברענט געווארן

בעת א שרפה איז א וואוין-הויז

(2) אויף וויטשעכאווסקע 35 אין סטאקי איז נעכטען ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה. אנגעצינדען האט זיך א וואוינהויז, צו וועלכען עס זענען ארויסגעפאהרען איינינע פייערלעשער-אפטיילונגען.

צווישען די איינוואוינער, וועלכע האבען זיך איבערגעוועקט פון שלאף, איז ענטשטאנען א גרויסע בהלה. פון אלע זייטען האט מען אנגעהויבען ארויסווארפען בעטגעוואנד און שטוב-חפצים

ווען די פייערלעשער האבען שוין געלאשען דאס פייער, האט פון צווישען די פלאמען זיך געהערט א הארצרייסענד געשריי. ס'האט זיך ארויס-געוויזען, אז די פאמיליע סאדאווסקי האט פערגע-סען ארויסצונעהמען פון דער ברענענדיגער שטוב זייער קליין קינד. דאס הויז איז דאן שוין גע-שטאנען אין אינגאנצען פלאמען, אז ס'איז שוין געווען אוממעגליך איינצוגעהן אינעווייניג. די פייערלעשער האבען שוין ארויסגעטראגען פון שטוב א טויט קינד, אינגאנצען פערקוילט.

מעגליכקייט אפצולעגן די וואהלען צום לאדזער שטאט-ראט

(—) די פראגע וועגען די נייע וואהלען צום לאדזער שטאט-ראט האט שוין בעוויזען צו פער-אינטערעסירען די ברייטע קרייזען פון דער היגער בעפעלקערונג.

אזוי ווי ביז איצט איז דורך דער רעגירונגס-מאכט נאך נישט פערעפענטליכט געווארען דער וואהל-רעגולאמין צו די שטאט-זעלבסט-פערוואל-טונגען, וועט די וואיעוואדזטווע בעשטימען דעם וואהל-טערמין ערשט נאכדעם, ווען דער רעגולאמין וועט ערשיינען. דאס דארף געשעהען א ליאדע טאג.

היות דער רעגיסטער פון די לאדזער איינוואוי-נער איז צוזאמענגעשטעלט אויפ'ן גרונד פון דער אנקעטע פון יאהר 1931 און דאס איז היינט צו טאג נישט געגרונדעט — וועט דער רעגיסטער נאך מוזען דערגענצט ווערען. די ארבייט קומט שוין פאר פי-בערהאפט.

און אז דאס אלץ וועט נאך נעמען א היפש ביסעל צייט, קען מען נאך נישט בעשטימט זאגען, צי די וואהלען צום לאדזער שטאט-ראט וועלען פאר-קומען אין אפריל, אין מאי אדער גאר שפעטער.

יודיש קאמעראל-טעאטער, אל. 1. מאי № 2

טרופע פון ווארשאווער פאוויליאן-טעאטער אונטער דער אנפיהרונג פון בעוואוסטען ארטיסט חיים סאנדלער

שטורמישער ערפאלג! 1000-טער מענשן בעגייסטערט פון קינסט-לערישן שפילן פון די ארטיסטן ח. סאנדלער, חנה לעווי, ראזע סאנדלער צוזאמען מיט זייער ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

היינט, זונטאג, דעם 11-טען פעברואר, פינקטליך 9,15 אווענט — די גרויסע סענסאציע

„דער אורטייל"

ביהנע-רעפארמאוש אין 3 אקטן (8 בילדער) פון ס. לעווינן.

8-טען! מארגן, מאנטאג גרויסע פאפולערע פארשטעלונג דער אורטייל

דאס טעאטער איז גוט בעהייצט. בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין טעאטער.

ווארנונג

די האנדעלס-מיסיע פון ז.ס.ס.ר. אין פוילען מאכט בעקאנט, אז נישט קוקענדיג אויף די פיל-מאליגע ווארנונגען אין דער פרעסע, אז דאס רעכט צונעמען בעשטעלונגען און ארויסצושיקען פעק-לעך נאך ז.ס.ס.ר. פון פוילען, האבען נאר געוויסע פירמען וואס זענען דורך אונז אנגעוויזען, אבער נישט קוקענדיג דערויף עקזיסטירען נאך אומלע-גאלע נישט בערופענע פירמעס וואס פיהרען ארייך אין טעות און האבען נישט קיין שום שייכות מיט דער האנדעלס-פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ס.ר. אין פוילען.

דעריבער פארן אנגעבען א בעשטעלונג דארף מען גענוי נאכזעהען צי די בעטרעפענדע פירמע האט דאס רעכט אויפן גרונד פון אן אפמאך מיט אונז צו קענען שיקען פעקלעך נאך רוסלאנד.

מיר בעטען אין דעם ענין צו ווענדען זיך טעלעפאניש 58-930 אין די שעה'ן פון 9 ביז 4 אדער שריפטליך נאך ווארשא קאשיקאווא 4.

אקציע פאר שמירת שבת

אונטער פארזיץ פון הרב ר' שמחה טרייסט-מאן איז די טעג פארגעקומען אין ראבינאם א פערזאמלונג, פון די לאדזער חברות פאר שמירת שבת.

נאך לענגערע וכיחים איז בעשלאסען גע-ווארען צו ענטוויקלען א בשותפות'דיגע אויפקלע-רונגס-טעטיגקייט צווישען דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג. צו דעם צוועק ווערען איינגע[…] דענט מיט דער בעטייליגונג פון ראבינאט, יעד[…] זונטאג, אנהויבענדיג פון 18 ד. ח., אין א בעזו[…] דערן שטאט-פערטעל א פערזאמלונג, אויפצוקלער[…] די בעדייטונג פון שבת-רוה.

ס'איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פא[…] פראפאגאנדע מיט ה' יוסף אלפוס בראש.

צוליב א באנקראט...

(2) די לאדזער בוי-אונטערנעמונג „פאוו[…] האלץ און שותפים" האט געהאט זיך אונטערגע-נומען אויפצובויען א נייעם תפיסה-פאוויליאן אי[…] שעראדז. היות די פירמע האט אינצווישען באנק[…] ראטירט, זענען די ארבייטען איבערגעריסען גע[…] ווארען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	—	—	—	6.50
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		—	2.10
4 „	דאלארובקא		—	4.75
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			6.75
8 „	ווארשאווער טאנד-בריף			4.25
8 „	לאדזער	„	„	0.50
ענגלישער פונט	—	—	—	7.12
דאלאר — אפיצ.	— 5.41	נישט אפיצ.	—	5.40
גאלד-דאלאר —	—	—	—	8.97
גאלד-רובל —	—	—	—	4.65
דייטשער מארק	—	—	—	2.10

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

32

— איך וועל אייך זאגען דעם אמת, האט לייטענאנט בעהמע, האט העלען געזאגט, איך פער-שטעה זיך נישט אויף די דאזיגע אלע פראבלעמען.

דערמיט האט העלען געוואלט איבערייסען דאס געשפרעך מיט בעהמען, עס האט זי געעקעלט פאר יעדען ווארט זיינס, זי האט זיך אפגעטרייסעלט פון יעדען זיינעם אויסגעלאסענעם טריק. בעהמע האט אפגעמאסטען העלען פון קאפ ביז פיס, אזוי ווי ער וואלט זי איצט אין די געדאנקען אויסגעטון נאקעט, זיינע זינדיגע געדאנקען זענען געווען זעהר ווייט, ווייט פון דאנען, נישט ביים געשפרעך מיט העלען וועגען ראסען-פראבלעמען

— פריילין העלען, האט בעהמע פלוצלונג א זאג געטון, איך האב זיך איבערצייגט, אז אונזער ארבייט דא געהט נישט פאראווערטס. יעדע מיבוט שטערט אימיצער אנדערש, מיר וועלען קיינמאל לישט אין ארדנונג ברענגען די פערלעטצטע עינים

— ס'איז נישט קיין ביי! האט העלען געענט-פערט, אזוי ווי זי וואלט פארגעפיהלט וואס בעהמע האט אין זין, מיר וועלען דאס בעווייזען צו טון. צופיל פערלעגענע זאכען זענען נישט פערהאן

— דאס יודעל, זעהט אויס, האט געהייסען זייך געשעפט, דייטש געלד האט איהם געשמעקט

דערויף האט העלען גארנישט געענטפערט, מודיא האבענדיג פאר פראוואקאציע

— אבער ער האט דאס דאך געפיהרט אויף אנגעזעצט יודישען אופן, עפעס איז איך די ביכער שטענדיג נישט דערזאגט, עפעס שטענדיג נישט פערענדיגט, ריין יודישלעך, איך וויל די גאנצע אר-גאניזאציע פון דער פאבריק אוועקשטעלען גאנץ אנדערש און דאס פערלאנגט זעהר פיל צייט, פריהר לייין העלען, איהר וועט מיר מוזען אין דעם בייהילפיג זיין

— וואס וועט זיין אין די גרעניצען פון מיינע מעגליכקייטען, וועל איך דאס מוזען טון, אלס איינ'ע א בעאמטע

— מיר וועלען אבער דעם נייעם ארגאניזאציע-אפאראט נישט איינפיהרען דא אין דער פאבריק...

— וואו דען? האט העלען דערשראקען גע-פרעגט

— דא איז נישט מעגליך עפעס צו טון, איבע-ריגענס קען דא אויך זיך געפינען זאקסען שפיא-נען, וועלכע וועלען איהם איבערגעבען אלץ וואס מיר האבען בדעה צו טון, מוזען מיר די נייע ארגא-ניזאציע אדורכפיהרען ביי מיר אין שטוב, וואס מיר וועלען פערטיג מאכען וועט אויף צוזאמענגעס אי-בערגעגעבען ווערען אין ביורא און איינגעפיהרט ווערען אין לעבען. מיר קענען נישט אנדערש...

— ווער מיר? האט העלען נאאיוו געפרעגט

— איך און איהר, האט בעהמע רוהיג געענט-פערט, אליין וועל איך זיך דאך קיין עצה נישט געבען

— הם, הם, מיר אין צווייען וועלען זיך אויך קיין עצה נישט געבען

— מיר וועלען זיך בעמיהען, האט בעהמע שעלמיש געלאכט

— אבער ווי אזוי... העלען שעה... ווי אזוי... מיר האבען שוין אזוי פיל ארבייט, מיר וועלען זיך אין צווייען זיכער נישט געבען קיין עצה

— פרובט זיך נישט ארויסדרעהען פון דער דא-זיגער ארבייט, האט בעהמע געזאגט, שוין אביסעל שטרענגער. ווי פריהער, איהר מוזט זיך אויף עטליכע טעג אפזאגען פון אזעלכע זאכען, די טובה פון אונ-זער אינדוסטריע, פון לאנד פערלאנגט דעם דאזיגען קרבן פון אייך

— אבער ווי אזוי איז דאס מעגליך, אז איך אליין זאל בעווייזען דאס אויסצופערטיגען

— העלען, דאס זענען אויסרעדען, איהר ווייסט דאך נאך אליין נישט וואס דארט וועט זיין צו טון און איהר דערשרעקט זיך שוין דערפאר

— ווירקליך העלען שעה, אבער איך גיב זיך אפ א חשבון, אז דאס מוז זיין א גרויסע ארבייט, מיר האבען געדארפט מיטנעהמען לכל-הפחות נאך איין מענש, וועלכער זאל אונז מיטהעלפען

— גוט, איהר קענט זיך אפזאגען דערפון, האט בעהמע געזאגט, דאס איז אייער רעכט, איהר קענט נישט געצוואונגען ווערען צו ארבייטען מעהר ווי אייער בעשטימטע צייט, דאס איז אייער רעכט, אבער...

— וואס אבער? האט העלען נייגיריג געפרעגט

— אבער אין מיין טעגליכען ראפארט צו דער אויבערער מאכט וועל איך וועגען דעם שרייבען, איך וועל מיטטיילען, אז איהר האט זיך געזאגט אין אנ'אויסנאהמס-פאל צו ארבייטען איבער דער נארמע. אבער, נאך וואס די אלע היסטעריעס, איך וועל פשוט מיטטיילען, אז איהר סאבאטירט אונזער ארבייט און שלוס

העלען האט פערשטאנען, אלץ גוט פערשטאנען ס'הויבט זיך אן די אמתע שאנטאזש-ארבייט, וועלכע איז אזוי כאראקטעריסטיש פאר בעהמען און זיין פערגאנגענהייט, העלען האט געוואוסט, אז צו דעם וועט קומען, און האט געווארענט אפילו איהר פאטער, אבער וואס פאר א עצה איז געווען פאר איהר? ביי בעהמען זענען דאס נישט געווען קיין פשוטע דראהונגען, ער איז פעהיג געווען דערויף, אז ער זאל טאקע באלד און זיין ראפארט מיטטיילען, אז העלען געהערט צו „יענעם" לאגע" און כאבאטירט די ארבייט, דאס וואלט זיכער גענוג געווען, אז העלען זאל קומען אין שוץ-האפט, דאס וואלט שוין געווען דאס קלענסטע, העלען איז געווען אזוי פער-צווייפעלט, אז איהר איז געווען אלץ איינס, ער ער איז אבער געווען דאס וואס דער שאנטאזש פון לייטענאנט בעהמע איז געווען אויסגערעכענט אויף טרעפען דעם פלאץ-קאמענדאנט האט פאן הא[…] שטיין, וועלכער וואלט דאך זיכער נישט געק[…] בלייבען אויף זיין אמט בעת זיינס א טאכטער פיה[…] סאבאטאזש ארבייט און שטעלט אדורכצופיהרען [...] נאציאנאלע רעוואלוציע, העלען האט אין די געד[…] קען געזוכט אנ'אויסוועג, אנ'אויסרייד, ווי אזוי [...] ענדערען דעם בעשלוס פון בעהמען, זי האט אבע[…] גארנישט געפינען

— צווינגען קען איך קייבער נישט, ה[…] בעהמע ווייטער גערעדט, אבער איהר דארפט פע[…] שטעהען, אז איך אליין דארף היטען מיין אמט א[…] מיין כבוד, איך מוז אכטונג געבען אז די ארבי[…] זאל אויסגעפיהרט ווערען, ווייל זי איז מיר אנפע[…] טרויט געווארען און איך טאר נישט מיטספרוי[…] מיט דעם דאזיגען פערטרויען, וואס פאר א ריקו[…] איך זאל נישט האבען אויף אייער פערזאן, [...] איך אבער זיין עהרליך צו מיין פערזאן און [...] מייך אמט

— איבריגענס, האט בעהמע געזאגט מיט גוטען, ווייכען טאן, פארוואס זאלט איהר זיך א[…] עקשענען צוליב אזא קלייניגקייט, דאס וועט ני[…] לאנג דויערען, אינגאנצען עטליכע טעג, ס'לוי[…] נישט צו מאכען וועגען דעם אזא גרויסען ענין

— טאקע צוליב דעם, ווייל דאס איז א קליינ[…] קייט, האט העלען געזאגט, פרובענדיג אויסצוווי[…] דעם געענגערטען טאן פון בעהמען, דארפט אי[…] מיך נישט צורעדען צו דער דאזיגער ארבייט, [...] האב אייך שוין מיט עטליכע מינוט פריהער געזא[…] אז איך בין קראנק, די דאזיגע ארבייט איז פאר [...] כמעט פיזיש אוממעגליך אדורכצופיהרען, איך וו[…] אייך ברענגען א צייגניש פון א דאקטאר, וועל[…] וועט אייך דאס בעשטעטיגען

— איך אליין וועל זיין דער דאקטאר, [...] בעהמע שטרענג געזאגט, איך וועל אייך אונטערזו[…] און ארויסגעבען א בעשלוס, איך וועל נאכקו[…] אייער דופק, אייער הארץ, אויסקלאפען אייער ברו[…] באקוקען די שעהנע פוילייין און אויב סיוועט [...] ווירקליך ארויסווייזען, אז איהר זענט קראנק הא[…]

(פארטזעצונג קומט)

„בית עם"

צו דער היינטיגער פייערונג

היינט פייערט אין אונזער שטאט, די בע־ייאונג פון איהר טעטיגקייט, אויפ'ן הילפס און ווירטשאפטליכען געביט, די גוט בעקאנטע געזעל־שאפטליכע אינסטיטוציע דער „בית עם".

מיט קנאפע צוויי צענדליג יאהר צוריק אין סאמע ברען פון דער וועלט-מלחמה, ווען פאמיליעס גאנצע האבען זיך געשטיקט אין איינצעלנע צימערן, צוליבן מאנגעל אין בעהייצונגס=מאטעריאל, און אין הייזער, אין וועלכער ס'האט געהערשט רחבות האט אנגעהויבען אויסצופעהלען ברויט.

אין יענע אומפרגעסליכע וואכען, מין אב־הענגיגקייט און אפאטיע, איז געשאפען געווארען דער „בית עם".

די יודיש-געזעלשאפטליכער בעקעריי, וועלכע דער „בית עם" האט אין יענער צייט געשאפען, איז געווען א ווענד-פונקט אין די קלעגליכע אפ־ראוויזאציע-בעדינגונגען פון אונזער שטאט, די „בית עם" בעקעריי האט יעדע וואך פארטיילט עטליכע טויזענד ברויטלעך צו א ביליגען פרייז, וואס האט משפיע געווען צו ברעכען דעם „פאסיק" אויף דעם נויטיגן ארטיקעל פון ערשטען געברויך.

די פאלקס-טיי-האלע, וועלכע איז גלייכצייטיג גע=שאפען געווארען, האט טעגליך ארויסגעגעבען טויזענדער גלאז-טיי מיט ברויט פאר 5 פעניג.

צו דער איניציאטיוו פון „בית עם" געהערט אויך דאס שאפען די ערשטע פאלקס-קיך.

דאס זעלבע איז נוגע די קיך פאר דער יודישער אינטעליגענץ, און אנדערע הילפס-אינסטי־טוציעס, וועלכע זענען דורכן בית-עם דא געשאפען געווארען בכדי צו לינדערן די נויט, וועלכע האט זיך אין א שרעקליכער מאס פערשפרייט אין דער יודישער געזעלשאפט.

און ווייטער קומט די ברייט-פערמאסטענע, און ציל-בעוואוסטע קולטור-טעטיגקייט פון „בית עם". אנהויבענדיג מיט א רייך איינגעארדענטען לעזע-זאל, א פאלקס-ביבליאטעק, פאלקס-כאר, אונ־טער דער לייטונג פון דירינענט זילבערג, א גוט איינגעארדענטע קלוב, א גן-ילדים, א אייגענער פערלאג.

דער מצב אין אונזער שטאט ביים היינטיגען טאג איז א קלעגליכער. די היינטיגע פייערונג, דאס עפענען דעם „בית-ילדים", פאר קינדער פון די פאלקס-שולען איז אן'אנהויב אויפן געביט פון הילפס-ארבייט פאר די פערארימטע יודישע פאלקס-מאסען.

* * *

די פייערונג מיטן עפענען דעם „בית-ילדים" קומט פאר היינט 5 נ. מ. אין אייגענעם לאקאל פילסודסקי 76 מיט א רייכען פראגראם.

בעוועגליכע אויסשטעלונג פון אינ־דוסטריע=מוסטערן אין לאדז

ארגאניזיר=קאמיטעט שוין געשאפען

(—) אנהויב מערץ די י. וועט אין לאדז געעפענט ווערען די בעוועגליכע אויסשטעלונג פון פראבען און מוסטערן פון דער לאנד-אינדוסטריע. די דאזיגע אויסשטעלונג געפינט זיך אונטערן שטענדיגען פראטעקטאראט פון האנדעלס=מיניס־טעריום. אין שייכות דערמיט איז אין זיצונגס-זאל פון לאדזשער וואיעוואדזען=אמט דעם 5. ד. ח. פאר־געקומען די ערשטע ארגאניזאציע=קאנפערענץ פון דער אויסשטעלונג.

נאכ'ן רעפערירען די היסטארישע בעדייטונג פון דער אויסשטעלונג דורך דעם פרעזעס פון דער אויסשטעלונג, ה' יוזעף ראשינסקי, איז גע־שאפען געווארען אנ'ארטיגער אויסשטעלונגס=קא־מיטעט אין פאלגענדען צוזאמענשטעל:

א. פאטאצקי (לאדזשער וויצע=וואיעוואדע) ס. מאלאכאווסקי (שעף פון לאדזער ד. א. ק.); א. אבראמאוויטש (דירעקטאר פון שייבלער און גראה־מאנס פאבריקען); ע. באביאצקי (פרעזעס פון לאנד-פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע); אדוו. א. ביליק (פרעזעס פון לאאפ.); י. צעזאק (דירעקטאר פון דער מלוכה'שער האנדעלס=שולע אין זגערזש); אדוו. כאמיטש (פרעזעס פון פעראיין פון רעזערוו = אפיצירען); פולק. כילארסקי, ס. דאבראוואלסקי, דיר. ל. דיל, פרעזעס נאום איי־טינגאן, פרעזעס ק. ענדער, דעפ. ד"ר פיכנא, רעדאקטאר טש. גומקאווסקי, אינזש. יעלינעק, אינזש. קונסטמאן, קאנסול מאקס קאהן, גענעראל מאטשישעווסקי, די. פרל. מיידאק, סטאראסטא וו. מאקאווסקי, אינזש. מיכאליס, אינזש. י. פיאסקאוו־סקי, דיר. פיאנטקאווסקי, סטאראסטע ק. פאראביי־סקי, דיר. פוטערניצקא, ק. וו. שייבלער, דיר. סזשעדניצקי, רעג. קאמיטאר וואיעוואדזקי, דעפ. וואלטשינסקי, פראקטאר — וואיעוואדע האוקע־נאוואק.

וואהלן צו לאדזער האנדווערקער-קאמער

וועלען פארקומען אין מאי ד. י.

ווער וועט האבען וואהל=רעכט?

(2) די צוגרייטונגען צו די וואהלען פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער זענען שוין אין גאנג. דער טערמין פון די וואהלען וועט בעשטימט ווערען ענדע היינטיגען חודש. צוליב דעם, וואס די ענט־שפרעכענדע פראצעדור זעהט פאר א צייט פון 72 טעג פונ'ם טערמין, ווען ס'ווערט בעשטימט דער טאג פון די וואהלען, איז פארגעזעהען, אז די וואה־לען צו דער לאדזער האנדווערקער־קאמער קענען פארקומען פריהסטענס אין אנהויב מאי ד. י.

די נייע האנדווערקער־קאמער וועט בעשטעהן פון 2 פינפטעל נאמינירטע מיטגליעדער און 3 פינפ־טעל געוועהלטע מיטגלידער. אקטיווע וואהל־רעכט וועלען האבען פול־יעהריגע האנדווערקער, וואס פיה־רען זעלבסטשטענדיג אויס זייערע פראפעסיעס אויפ'ן גרונד פון האנדווערקער־קארטען מינדעסטענס 2 יאהר פאר'ן בעשטימען דעם וואהל־טערמין.

אז אנ'אלטע האט ביזשוטעריע

זוכט זיך אויך אויף אנ'אמאטאר

(2) די 75-יעהריגע מאריאננא וואישעכאוו־סקא וואשעשניענסקא (105) האט געמאלדען דעם 1-טען קאמיסאריאט, אז מיט עטליכע טעג צוריק האט זיך צו איהר געווענדעט א געוויסער מאריאן סטאנישעווסקי, וועלכער האט איהר צוגעזאגט אויסצוארבייטען אנ'אינוואלידען-רענטע און פאר איינוועגס איהר אויסגענארט ביזשוטעריע אין דער ווערט פון 800 זל. פאליציי האט אונטערגענומען אנ'אויספארשונג.

ארויסגעטרוקענט געווארען א פעקעל סחורה

(2) פון יחזקאל שעראדזקיס געשעפט אויף פיעטרקאווער 18 האט מען ארויסגעגנבעט א פעקעל סחורה אין דער ווערט פון 15,40 זל.

היינט קאנצערט פון ווארס-כאר

היינט זונטאג, 6 אווענד קומט פאר אין פיל־הארמאניע זאל דער קאנצערט פון זעהר גוט בע־קאנטען ווארסכאר און מיט דער בעטייליגונג פון פאפולערען פוילישען זינגער טאדעאיש פאלישעוו־סקי פון לאווראט פון שאפען קאנקורס לעאן בא־רוינסקי און פון פאפולערען קאמפאזיטאר הענריק ווארס.

אין פראגראם וועלען די ארטיסטען אויספיה־רען א גאנצע רייהע לידער פון די בייסטע פילמען שלאגער: „זיין עקסעלענץ סוביעקט", „אורטייל פון לעבען", „דער זינגער פון ווארשא", „רעזערוויסטען פאראדע" א. א.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 11-טען פעברואר 1934

9,00 צייט-סיגנאל, 9,05 גימנאסטיק, 9,20 גראמאפאן, ידיעות, 9,40 גראמאפאן, 9,50 הויז= ווירטשאפט, 10 גאטעסדינסט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 טראנסמיסיע פון זאקאפאנע, 12,15 מוזיק. פריהמארגען, בעת דער פויזע — רעפארטאזש פון זאקאפאנע, 2 טראנסמיסיע פון נארטען-קאנקורס אין זאקאפאנע, 2,20 „די מוזיק פון לאדז", רעפעראט, 2,40 קאנצערט, 4 אודיציע פאר קינדער, 4 30 גראמאפאן, 4,45 הומארעסקע, 5 שמועסן, 5,15 רעדע פון קאוש. סאסנקאווסקי, 5,30 פוילישע מוזיק, 6 10 אודיציע, 6,40 כאר, 7,05 ספארט-קאמוניקאט, 7,10 פערשידענעס, 7,30 ראדיא-וואך פאר יוגענד, 7,45 רעפערטואר פון די טע־אטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 7,50 רעדעס פון רעגירונגס-פארשטעהער, 8,00 ארקעסטער, 8,50 ידיעות, 9 רעפעראט, 9.15 אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואליעס, 10,15 ספארט-ידיעות פון די פוילישע ראדיא-סטאציעס, 10,25 לייכטע מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקאטן, 11,05 קאנצערט פון זאקאפאנע.

* * *

פון אויסלאנד

10 בודאפעשט — סימפ. קאנצערט, 11,20 וויען — סימפ. קאנצערט, 3,10 הילווערסום—סימפ. קאנצערט, 3,25 קאפענהאגען — אפערע, 8 בוקא־רעשט — אפערעטקע, 8,10 בעראמינסטער — אפע־רעטקע, 8,50 פראג — סימפ. קאנצערט, 9 רוים — אפערעטקע, 9 מיילאנד — אפערע, 9,40 הילווער־סום — אפערעטקע, 9,45 פאריז—קאמעדיע, 10,05 לאנדאן — קאנצערט.

צום בעזוך פון נתן ביסטריצקי אין לאדז

דאנערשטאג אווענד איז אונטער'ן פארזיץ פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט פארגעקומען א פערזאמלונג פון די ציוניסטישע עסקנים פון אלע גרופירונגען מיט דער בעטייליגונג פון דיכטער ביסטריצקי.

ה' ביסטריצקי האלט א קורצע רעדע וועגן דער בעדייטונג פון דער גרויסער קאלאניזאציע אויפ'ן נאמען פון מ. מ. אוסישקין.

נאך א מיינונגס-אויסטויש וועגען פלאן פון דער אקציע און איהר פראקטישער אדורכפיהרונג אין וועלכער עס בעטייליגען זיך דעפ. ד"ר ראזענ־בלאט, ד"ר טארטאקאווער, י. מ. ביאלער, מ. זיינ־בערגער, ל. גרינפעלד, א. אסט, פרוי רעזניק, א. שאפירא, מ. ראסין א. א. ווערט בעשלאסען זאפארט צוצוטרעטען צו דער זאמלונג פאר'ן כפר אוסישקין און אלע אנוועזענדע פערפליכטען זיך צו בעהמען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער זאמלונג. עס ווערט אויך אויפ'ן ארט באלד ערטיילט דאס זאמעל־מאטעריאל.

היינטיגע קרייז-קאנפערענץ פון קרן-קימת

פון א גרעסערע צאהל שטעט פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע זענען שוין אנגעקומען מעלדונגען וועגען שיקען דעלעגאטען צו דער קאנפערענץ פון די קרן קימה קאמיטעטן, וואס קומט פאר היינט אין אונזער שטאט.

די קאנפערענץ וועט זיך עפענען 12 א זייגער מיטאג אין לאקאל פון „הזמיר" אל. קושטשושקי 21, די טאג ארדנונג בעמט אויס פאלגענדע פונקטען: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פרעזידיום, 3) רע־פעראט פון דיכטער נתן ביסטריצקי אויף ד. ט.: „אייראפא, ארץ אין יודען", 4) רעפעראט פון דירעקטאר פון דער צענטראלע פון קרן קימת פאר פוילען, ה' ל. בלאך וועגען באדען פראבלעם אין ארץ ישראל, 5) בעריכטען פון די דעלעגאטען, 6) שלוס פון דער קאנפערענץ.

די ווייטערדיגע זיצונגען פון דער קאנפערענץ וועלען פארקומען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די אנגעקומענע דעלעגאטען דארפען זיך מעל־דען אין ביורא פון קרן קימת ביז האלב 12 פארמי־טאג, שפעטער אין לאקאל פון „הזמיר".

א קוימען איז איינגעפאלען און צוגעדריקט א מענש

(2) בעת'ן עהערגעכטיגען שטורעם-ווינד איז דער פאבריקס=קוימען פון וואולטשאנסקא 212 שטארק צושעדיגט געווארען, צוליב וואס עס איז גערופען געווארען דער 27=יעהריגער סקאמפסקי, ער זאל צורעכטמאכען דעם קוימען. געפינענדיג זיך אויפן דאך, האט דער קוימען אין א געוויסען מאמענט זיך אויסגעבויגען און פערשאטען הינטער זיך דעם ארבייטער.

ביי סקאמפסקי'ן איז צושמעטערט געווארען דער שארבען. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

מעלדונגען

דער פערבאנד פון יודען בעטייליגטע אין פויר־לענס פרייהייטס־קאמפען רופט אלע קאלעגען אנ־טיילנעמער אין קאמף אין פוילענס פרייהייט, אין אייגענע אינטערעסען צו קומען זיך איינשרייבען אין אונזער פערבאנד וועלכער געפינט זיך לאדז, פאמארסקא 46]48. דער סעקרעטאריאט איז טעטיג דינסטאג פון 7—9 אווענד און שבת פון 6—9 אווענד.

הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער און אין קינאס.

די בארעכאוו־ביבליאטעק גיט ארויס הנחה־בילעטען אין שטאטישען טעאטער, ווי אויך אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט.

די הנחה זענען זעהר בעדייטענדע און זענען גילטיג אויף אלע טעג און סעאנסען.

שבת דעם 17. ד. ח. ארגאניזירט די בארעכאוו ביבליאטעק אין קינא „ראקסי" (שענקעוויטשא 40) 3 גרויסע פריהמארגענס פון דעם בעריהמטען סאוויעטישען פילם „Bezdomni" בילעטען פון 25 גר. שוין צו בעקומען.

דער סעקרעטאריאט פון דער ביבליאטעק גע־פינט זיך אויף אל. קאשטשושקי 9, טעל. 191־50 און איז טעטיג יעדען טאג פון 10—2 און פון 4 ביז 10 אין אווענט.

בילליגער ווי איבעראל

שעבער און רעיעלער

וואשט, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען אלערליי אנצוגען, פאלטאס, קליידער סוועטערס אויך וועש

די יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).

פון 4 זל. א ווינטער-פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאלנער, פון 50 גר. אנ'איבערהעמד. ס'ווערט געפארבט אלערליי דאמען- און הערען-גארדעראבען.

Dr. med. Z. LEWINSON

כירורג

פיעטריקאווער 86. טעל. 143-64

האט בעניית די אויפנאהמען

און אדריבערט פון 3—5 נאכמיטאג.

לעטשניצע-פרייזען. היילונג פון די אדערן.

Dr. med. D. WAJSKOPF

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פון מאגען, דארם און לעבער, רענטגען

האט זיך איבערגעציעהן אויף

פיעטריקאווער 101, טעל. 114-82.

עמפפאנגט פון 4—7 אווענד.

רופטורען

(ברוך=קראנקהייטען)!!

ספעציעלע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע לאקאליזירען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופטורען (ברוכען) פון אלע מינים ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך אליינען ספעצ־יעלע צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.

אויף אויסגעקרימטע רוקען=ביין (הויקערס) הייל-ארטאפעדישע גארסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, ביינער=שווינדזוכט הייל-ארטאפעדישע אפאראטען, אויף פלאט־שיגע וועהטאגליכע סטאפעס (פלאטפיס)

ספעציעלע ארטאפעדישע וועקלאדקעס לויט גיפס-מאדעלען, קינסטליכע הענד און פיס.

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (פראנט פארטער) טעל. 177-09

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז נויטווענדיג. (אין זגערזש אויף סלאוואצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

„KAWALKADA"

היינט
און פאלגענדע טעג
Frank Lloyd פּרעכטיגער פילם רעזשי

Clive Brook, Diana Genard, Herbert Mundin

פילם, וועגן וועלכען ס'רעדט די גאנצע וועלט. פילם, וועגן וועלכען ס'וועלען רעדען 3 דורות. — אין די הויפּטראָלען:

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע. אָנהייב פון די סעאַנסען אין גאָוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

קלאַנג-קינא
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלעז

צו פערמיטען ... גרויס געוועל...
מיט א שטוב און קיך בושעווינער 57A
צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט און ביי ...
מאַן זאַוואַדזקאַ 29.

אָפּצוגעבען א לעצט צימער ...
א פאַרפאַלק, מיט אַלע בעקוועמליכק...
טען ביי אַן אָרנטליכער פאַמיליע, ...
בערשטיין, זשעראָמסקיעגאָ 45, וו. 5

צו פערמיטען א קעלער-געוועלב
אויך א קליינעם קעלער מיט בעלייכטונג
נעאייננעמט צו אַלעם. ווראָבלעווסקי, נאָוו...
מיעסקאַ 21. 13

א צימער פאַר 2 פריליינס אָדער
2 פרויען צום שלאָפען, עס קאָן אוי...
זיין צו פיהרען א פּראַקטיקע פון ...
פאָרט איבערצוגעבען נאַוואָמיעסקאַ 9
2-טער הויף, וו. 53. 12

גוטיג א שטוב מיט עלעקטריע או...
א זייגער פאַר א שניידער-ווערקשטעל א...
סובלאָקאַטאָר. צו ערפאַהרען ביי גאַרבאַר...
קאַמיענגאַ 6. 11

פערשידענעס

נאָך 2 מיליאָן איילט יעדער ...
דער קאָלעקטור KURT WYTRZYC
Łódź, Piotrkowska 141, tel. 163-49
אויסווערטיגע שיקען מיר אַרויס לאָזן
נאָכ'ן איינצאָהלען אויף P.K.O. 68426

א שותף מיט א קליינעם קאַפּיטאַל
ווערט געזוכט צו א גוט איינגעפיהר...
שיך-געשעפט אויף ווסכאָדניאַ 24, ...
ערפאַהרען אויפ'ן אָרט. 09

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז די ...
ערפאָלגטע פאַבריק פון עלעקטרישע ...
ריבקעס „Phos" האָט איהר פערקויפ...
שטעל ווסכאָדניאַ 20, פראָנט געוועלב.

איך זוך אַגענטען צו פערשפּרייטען
אַרטיקלען פון ערשטען געברויך קאַלאָני...
אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאַהרען
בושעווינער 7, ביי ראָזענטאַל. צו ...
פען פון 1—7 אָוונד. 07

צוליב אַבריייזען זעהר ביליג ...
פערקויפען שילדלעך פאַר שוסטער, ...
זיער-צעגניקעס, הערבאַטשאַרניקעס א.ז.וו.
אויך אַלטע שילדען, אַנ'איינערנע ש...
קאָווע בעט א.ז.וו. שוו. יאַקובאַ 5, וו.
שילדען-מאָלער פון 6—10 אָוונד. 9

Zagiriony został kwit kau-
cyjny z Elektrowni Łódzkiej na
imię A. J. Dajczmana, Gdańska 4
na Zł. 15.— 502

קיין פאַלעסטינע! קען איך מי...
נעהמען איין פּערזאָן. רייזע-הוצאות, ...
קויציע 1200 זל. אַפערטען אונטער „...
לעסטינע" אין אַדמיניסטראַציע. 9

א נייער ראָלוואַגען, בעקער-פורגאָן
פורגאָן צו וואָרשע, בריטשקע, רעסאָר...
און קוטשען צו פערקויפען. לאָדז, ...
טשאַ 8, פּל. ריימאָנטאַ.

א קויהלען-שאָפּע איז פון זאָפאָר...
איבערצוגעבען מיט אַלע איינריכטונג...
צו ערפאַהרען זשעראָמסקיעגאָ 36, ...
באָראָן. 09

געלעגענהייטליך ביליג צו ...
קויפען א מאָדערנעם אָיסרוק-טיש ...
5 געבעטע שטוהל און א פאָטעל.
ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 21, פראָנ...
2-טער שטאָק, וו. 5. 09

דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאַר ...
שניידער-מייסטער-פערריין, פּלאַץ וואָל...
נאַשטשי 7, פאַר מיין אונטאַקטיש...
האַנדלונג. אַלס צייכען פון תרטה שפּע...
איך 35 זל. 909 ד. גאָלדזילבער

ס'ווערט געברויכט א קוואַליפיצי...
טער וואַכען-מענש צו ערשטער טאָ...
מענער-בעטעלם. צו מעלדען זיך ...
זאַפאַרט ביי אייזער, גדאַנסקאַ 3. 09

ס'ווערט געזוכט א שיק-יונגע ...
אַנ'אַנשטענדיגער פאַמיליע. צו ערפאַהרען
זאַוואַדזקאַ 20, אין די מלעטשאַרניע.

מיר פערלענגערן נאָר אויף א קורצער צייט די

ווייסע וואָך

כדי די וואָס האָבען ביז איצט נישט בעוויזען צו געבען די מעגליכקייט צו פערזאָרגען זיך מיט

ליוועוונט און וועש צו נידריגע פרייזען

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54 Dojazd tramwajami 10 i 16

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

Dr. med. I. Gajst
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
זגערזשער 40, טעל. 119-45
נעמט אָן פון 10 ביז 11 און פון 5—6 אָוו.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספּעצ. פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 17, טעל. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

אין קאַפּטאַל'ס קאָלעקטור
פאַלען שטענדיג די גרעסטע געווינסען
דאָרט איז געפאַלען דער
ערשטער מיליאָן
— אויף — אויסערדעם 225.000 זל. נומער 5351
100.000 זל. אויף נומער 107.462 — 100.000 זל. אויף נומער 112.612
זאָווי א בעדייטענדע צאָהל געווינסען צו
50.000 זל., 20.000 זל., 15.000 זל., 10.000 זל. א.א.וו.
קויפט לאָזן צו דער 1-טער קלאַס 29. מלוכה-לאָטעריע
איז דער גליקליכער קאָלעקטור
W. KAFTAL i S-ka
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 54
Centrala Katowice.
די ציהונג קומט פאַר שוין דעם 16. לויט ד. י.
P.K.O. 304.761. ברייפליכע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט.

זיכערע הילף און א רפואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן א מעסער און אָהן בלוט-פער-גיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין נוף, פאַר הויקערס אָהן פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס ווי א מענטשען-קאָפּ, און עס פעלט אַרויס אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעלע נאָטירע היילבאַנדאַזשען פערטיגען; זיכער דעם שווערסטען בראָך, אויך פאַר הויקערס, ליימונגען ספּעציעלע היילגאַרסעטען און שפּראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גוטענע פיס.

שפּרעכשטונדען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

אַכטונג! זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט נור פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

הערצליכען דאַנק!

היערמיט דריק איך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאַנק און אנער-קענונג דעם בעוואוסטען און איינציגען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט פּאַרטער) פאַר זיין וואונדערבאַרע היילונג און באמת ערנסטע מיה, וואָס ער האָט אָן מיר צוגעטיילט און ענדליך מיך בעפרייט פון מיין נעהר שווערען ברוך-ליידען און זעהר פיל גרויסע שמערצען, וואָס איך האָב א סך יאָהרען געליטען. אָהן שום אָפּעראַציע, אָהן מעסער, און אָהן בלוט נאָר א דאַנק זיין גרויסע און זעהר רייכע אָרטאָפּעדישע וויסענשאַפט, וואָס ער מיר שנעל און ערפאָלג-רייך געראַטעוועט פון זעהר א שווערען פאַל, אַלבעס ס'האָט מיר געדראָהט איבערצו-דרעהען די קישקעס. היינט, נאָך זיין מיר פּערזענליכע אויסגעצייכענטען אָרטאָפּעד, הייל-באַנדאַזש האָט ער אין מיין פאַל באמת א גרויס וואונדער בעוויזען, ווייל ער האָט פשוט מיך געראַטעוועט פאַר א פולשטענדיגן געזונדען מענש און איך פיהל מיך א דאַנק זיין גרויסע ספּעציאַליטעט ווי אַמבעסטען, פאַר וועלכען א ך בלייב איהם אייביג דאַנקבאַר און עמפ-פעהל אַלע אויף בדורכליידענדע זעהר בעוויזען.

מיט אַכטונג
לאָדז 1934. אברהם האַמעלגאַרן, לאָדז, זגיערסקאַ 44.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
פּאָליקליניקער אַסיסטענט אויף K. Ch. אַשראָדקע ולאָנאַן
Spec. Chirurgja Kostna
(צובראָכענע און אויסגעלענקטע ביינער)
D-ra STERLINGA 22
telefon 174-42. (נאָרט-טאַרגאָווא)

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פּאַרטעמאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

פאַראַפינער'ס
צו שפּול-מאַשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכאַ-נישע שלאָסעריי
J. REDER
11, ליסטאָפּאַד 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

כירורגישער קאַבינעט
D. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, היילט זשילאַקעס א.א.וו.
נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו.
לעמשניצע-פּרייזען.

GABINET
ŚWIATŁOLECZNICZY
Lampa kwarcowa i solux
CENY LECZNICOWE
Gdańska 31-a m. 10
parter, tel. 192-64.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
וועלכער נעהמט אָן אין „משמרת החולים"
נעהמט אָן פּריוואַט
זגערזשער 1 (אַקעגאַנג אַלטער מאַרק 15)
טעל. 123-47. נעהמט אָן פון 6—8 אָוו.
לעמשניצע-פּרייזען.

שיטלען
צו בעקומען
קערש,
סכווערנאַ 15

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע-מאַכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאַנץ נייע און אויך נייע היטען צו געדענקט די אַדרעס
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23
II wejście parter,

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען!
א סאָלידער לאַנגיעהריגער סוחר, הורטאָווניק אין דער גאַלאַנטעריע-און טריקאָטאַזש-בראַנזשע זוכט א פערטרעטונג אויף דער לעמבערגער, סטאַניסלאַווער און טאַרנאָפּאָלער וואָ-יעוואָדזטווע. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען. קאַפּיטאַל 30.000 זל. ווי אויך באַנק-גאַראַנטיעס צו דיספּאָזיציע. אָפ. אונטער „E. 500" do Banku Handlowego w Stanisławowie

די שענסטע דרוק-אַרבייט
ווערען אויסגעפיהרט אין דער דרוקעריי
בראַמבערג און בוים
פּילסודסקיעגאָ 55 (פראָנט)
ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קווי-טאַנציעס, שטעמפּעל-באַנדעראָלען, עטי-קעטען, התונה-קאַרטען, וויזיט-קאַרטען, א.א. פּינקטליך און סאָליד אויסגעפיהרט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.

רעכט און לעבן

יודישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נייער געזעץ וועגן געז. פערזיכערונג

.7

געלט-אונטערשטיצונגען און אומגליקס-פאלען

האט שייך געלד-אונטערשטיצונגען צוליב אומגליקספאלען ביי דער ארבייט אדער פראפעס-יאנעלע קראנקהייטען פאר ווייטערדיגע קרובים פון געליטענעם, האבען רעכט אויף אזא אונטער-שטיצונג עלטערן, זיידעס און באבעס, כל זמן זיי נויטיגען זיך דערין. רעכט אויף דער אונטער-שטיצונג האבען אויך אייניקלעך, ברודער און שוועסטער פון פערשטארבענעם ביז 17 יאהר (יונגלעך) אדער 18 יאהר (מיידלעך). פאר די אויסגערעכנטע קאטעגאריעס קרובים בעטרעפט די רענטע 20 פראצענט.

ביים בעשטימען די רענטע פאר די אויס-גערעכנטע קאטעגאריע קרובים איז איינגעשטעלט פאלגענדער סדר: קודם כל ווערען בעריקזיכטיגט עלטערן, ווי באלד ס'זענען נישט פאראן קיין עלטערן, קומען אין בעטראכט זיידעס און באבעס, אויב ס'זענען נישט פאראן קיין עלטערן און קיין זיידעס, ווערען בעפארצוגט אייניקלעך. ערשט, ווען ס'איז נישט פאראן קיינער פון די דערמאנטע קרובים, ווערט די רענטע צוגעטיילט ברידער אדער שוועסטער.

אין פאל, ווען די אייניקלעך זענען אין גאנצען אויסגעהאלטען געוואָרען דורכ'ן פערשטאר-בענעם האבען זיי בעפארצוגליכע רעכט אויף דער אנגעוויזענע רענטע לגבי אלע אנדערע קרובים.

אויף די אויסגערעכנטע רענטעס האט נאך די איבערגעבליבענע משפחה נאך א פערשטארבע-נעם צוליב אן'אומגליק ביי דער ארבייט אדער פראפעסיאנעלע קראנקהייט, רעכט אויף אן'איינ-מאליגער אזוי גערופענער פויט-מאל אונטערשטי-צונג אין דער הויך פון א חודשליכען פערדינסט פון דער לעצטער פערזיכערונג. אלענפאלס טאר אזא אונטערשטיצונג נישט זיין נידעריגער, ווי 75 זלאטעס.

אויך אין דעם פאל וועט ביים בעשטימען די רעכט אויף דער אונטערשטיצונג אנגעוואנדען דער זעלבער סדר, ווי ביים אנערקענען די רעכט אויף רענטע פאר ווייטערע קרובים.

ס'איז כדאי אויך צו בעמערקען, אז די רענטע קען קאפיטאליזירט ווערען, ד"ה ס'קען מיטאמאל אויסגעצאהלט ווערען די גאנצע סומע אויפ'ן פערלאנג פון בערעכטיגטען פערזאן. אזא בקשה קען אבער נאר אין דעם פאל בעפרידיגט ווערען, אויב דער בערעכטיגטער איז פוליעהריג און ס'איז אויך פאראן די זיכערקייט, אז די גע-געבענע סומע וועט אויף א צוועקמעסיגען אופן אויסגענוצט ווערען.

צום סוף דארף נאך צוגעגעבען ווערען, אז חתונה-געהאטע מעכטער האבען נישט קיין רעכט אויף יתומים-רענטע, שטיף-קינדער האבען דאגע-גען, א רעכט אויף יתומים-רענטע, אויב זיי זענען דורכ'ן פערזיכערטען אויסגעהאלטען געוואָרען נאך איידער ער האט בעקומען די רעכט אויף רענטע און אויך נאר אין דעם פאל, אויב זיי האבען נישט קיין רעכט אויף דער רענטע נאכ'ן פאטער און אויך נישט נאך דער מוטער.

נישט קיין געזעצליכע קינדער האבען רעכט אויף יתומים-רענטע צוגלייך מיט געזעצליכע נאר אין באצוג צו דער מוטער, וואס שייך צום פאטער גאר אין פאל, ווען די פאטערשאפט איז געריכט-ליך אדער אויף אן'אנדערען אופן אנערקענט גע-וואָרען.

ווייטערדיגע אויפקלערונגען וועגן פאטענט-הנחות *)

דער צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום פון 6 דעצעמבער 1934 זעהט אויך נאך פאר א רייה אנדערע הנחות אדער די דאזיגע הנחות ווערען שוין נישט אנגעוואנדען אויטאמאטיש, נאר אויפ'ן סמך פון אינדיווידועלע געהעריגע בעגרינדעטע בקשות.

די הנחות דריקען זיך אויס:

1) אין דערלויבען אויסצוקויפען א פאטענט 3-טע קאטעגאריע אנשטאט א 2-טע און א 4-טע, אנשטאט א 3-טע אין אלע פאלען, וועלכע זענען נישט פארגעזעהען אין די אויסגערעכנטע בעשטי-מונגען און אויך אין דעם פאל, ווען ס'האנדעלט זיך וועגן אויסקויפען א פאטענט פאר א נייער ערשט ענטשטאנענער אדער ענטשטייענדער אונ-טערנעמונג.

2) אין בעפרייען פון דער פליכט אויסצו-קויפען אויפן יאהר 1934 א פאטענט 4-טער קא-טעגאריע, אויב דער אומזאץ פארן יאהר האט נישט איבערגעשטיגען די סומע פון 2 טויזענד זל. יעהרליך אדער 5-טע קאטעגאריע (בעוועגליכער ארומטראג אדער ארומפאהר האנדעל).

די דאזיגע הנחה וועט אנגעוואנדען ווערען בלויז אין געציילטע אויסנאמפאלען.

3) און דערלויבען אויסצוקויפען א פאטענט 7-טע קאטעגאריע אנשטאט א 6-טע אדער אן'8-טע קאטעגאריע אנשטאט א 7-טע.

נוגען די אויסגערעכנטע הנחות האט מען זיך אייגענטליך געדארפט ווענדען פארן 31 דע-צעמבער 1933 אין די געהעריגע פינאנץ-אמטען. אין בעגרינדעטע פאלען ערטיילען אבער די פינאנץ-קאמערן, וועלכע דעצידירען אגב בכלל די דאזיגע ענינים, די דערמאנטע הנחות אפילו אויך דאן, ווען די בקשות זענען אריינגעטראגען געווא-רען נאכן אנגעצייכענטען טערמין.

וואס שייך דעם אופן פון אנווענדען די דער-מאנטע הנחות לגבי אונטערנעמונגען, וועלכע ענט-שטייען ערשט אין יאהר 1934, דארף מען זיך ווענדען מיט א בקשה וועגן אן'הנחה פאר זיי איידער זיי ווערען געעפענט.

און די אלע אויסגערעכנטע פאלען מוז בא געבען ווערען דעם פעטענט אן'ענטפער אמשפעט-סטען ביזן 1 מערץ 1934. דער ענטפער איז אוי-ענטבילטיגער.

כדאי אויך צו דערמאנען, אז די פינאנץ-אמטען ווערען בעפאלמעכטיגט אויך אויפן לויפען-דען 1934 יאהר צו בעפרייען פון דער פליכט אויסצוקויפען א פאטענט די יעניגע האנדווערקער און פורמאנעס, וועלכע פיהרען זייערע אונטער-נעהמונגען אליין.

די בעפרייאונג ווערט ערטיילט אויפן סמך פון דערלאנגטע בקשות, אין פאלען פון אויסער-געוועהנליכע ארימקייט קאנען די בעפרייאונג ער-טיילט ווערען אפילו אהן א ספעציעל דערלאנגטע בקשה, אויב די דאזיגע ארימקייט איז פעסטגע-שטעלט געוואָרען ביי דער דורכגעפיהרטער לוס-טראציע פון דער אונטערנעמונג.

*) זעה: רעכט און לעבן פון פאריגן זונטאג.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

שטראפען אויפ'ן סמך פון א נאקאז קארני

אויפ'ן סמך פון אזוי גערופענעם נאקאז קארני מעג מען אויסמעסטען א געלט-שטראף ביז 50 זל. אדער 3 טעג ארעסט. אין בעגרינדעטע פאלען קאנען אויסגעמאסטען ווערען ביידע שטרא-פען גלייכצייטיג. ממילא קען אמאל אויסקומען, אז אויב א פער'משפט'ער אויך צו א געלט-שטראף, וועט נישט זיין ביכולת צו בעצאהלען די געלט-שטראף, וועט מען איהם מוזען די געלט-שטראף אויך פערבייטען מיט ארעסט. אזא ארעסט קאן דויערן לענגסטענס 3 טעג. צוזאמען קאן מען אל-זא אויפן סמך פון א נאקאז קארני פערמשפטן העכסטענס צו 6 טעג ארעסט.

פערזיכערונג פון גייסטיגע ארבייטער

אויב א גייסטיגער ארבייטער עפענט זיך אליין אן'אונטערנעמונג אדער ווערט אויף אן'אנדערען אופן עקאנאמיש זעלבסטשטענדיג, פערלירט ער דורכדעם די רעכט אויף אונטער-שטיצונג צוליב ארבייטסלאזיגקייט.

דעסגלייכען האט אויך נישט קיין גייסטיגע ארבייטערין אין פאל, ווען זי האט חתונה און פערלאזט צוליב דעם דעם פאסטען, קיין רעכט אויף אזא ארבייטסלאזע אונטערשטיצונג.

אינדוסטריע-געזעץ

פערזאנען, וועלכע בעזיצען נישט די פוילי-שע בירגערשאפט, קאנען נישט בעקומען קיין לי-צענציע אויף הויזירעריי.

מיליטער-שטייער

ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אלס אזעלכע אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס אמט, וועלכע זענען אין משך פון יאהר מינדעס-טענס צוויי חדשים געווען ארבייטסלאז און וועלכע פערדינען ווייניגער ווי 50 זל. וועכענטליך זענען בעפרייט פון מיליטער-שטייער אבער נאר פארן געגעבענעם יאהר.

קוויטעס פון אנגעשטעלטע

ס'איז נישט גילטיג קיין אפמאך, לויט וועל-כען אן'ארבייטער אדער אנגעשטעלטער פערפליכ-טעט זיך צו בארגען, צו געבען, צו בעהאלטען אדער צו דערלויבען צו בענוצען געלט אדער א חפץ בכדי אזוי ארום צו בעקומען אדער צו קענען פערבלייבען אויף א פאסטען אלס איינס, צי אזא אפמאך ווערט געשלאסען דירעקט מיט'ן ארבייטס-געבער אדער דורך אן'אנגעשטעלטען, דורך א דריטע פערזאן, ד"ה אז מ'קאן נישט צווינגען דעם ארביי-טער אדער אנגעשטעלטען, אז ער זאל האלטען זיין התחייבות און די צוגעזאגטע סומע איינצומאנען אדער מ'קאן צווינגען דעם אונטערנעהמער, אז ער זאל די גענומענע סומע צוריקגעבען.

א חוץ די דערמאנטע ציווילע פאלגען דראהט אויך פאר איבערטרעטען די קוויטע-בעשטי-מונגען שטראפליכע קאנסעקווענצען: א געלט-שטראף ביז טויזענט זלאטעס אדער ארעסט ביז 2 וואכען און דאס אומאפהענגיג פון אומשטאנד צי דאס געלט איז שוין געגעבען געוואָרען אדער האט געזאלט געגעבען ווערען.

קראנקען-קאסע

די קראנקען-קאסע קאן מאכען שאדען פון אן'אונטערנעהמער צוליב א פיקטיווע פערזיכערונג פון אן'ארבייטער. פאר פיקטיוו ווערט אנערקענט נור אזא פערזיכערונג, אויב דער פערזיכערטער האט בכלל נישט געארבייט ביים פערזיכערער.

קוים ווייזט זיך אבער ארויס, אז דער פער-זיכערטער האט יא געארבייט, נור ר'האט נישט געדארפט פערזיכערט ווערען למשל: ווען ס'האנ-דעלט זיך וועגען א בן-בית פון אונטערנעהמער, קאן די פערזיכערונג נישט בעטראכט ווערען פאר פיקטיוו און ממילא האט די קראנקען-קאסע אין אזא פאל נישט קיין רעכט צו מאכען די הזיקות, וואס זי האט דורך אזא איינמעלדונג געליטען (אד-מיניסטראטיווע, קורציע-קאסטען).

דער יודישער פאפסט

זיין שטייגען און פאלען—פון ה. לוריא.

— 8. —

דער פויפסט אלחנן ווערט צוריק א יוד

איצט, נאך דעם ווי ר' שמעון איז פון איהם אוועק, האט דער פויפסט גענומען בסדר טראכטען ווי אזוי ער קאן ווערען צוריק א יוד.

דער וועג איז נישט געווען קיין גרינגער. אפילו ארויסקומען פון פאלאץ איז איהם נישט געווען אזוי לייכט, וואָרים וואוהין ער פלעגט געהן אהער מאה-רען פלעגט ער ווערען בעגלייט פון א גאנצער סווי-טע, הייסט ווי אזוי קאן ער פערלאזען דעם וואטי-קאן, אז ער זאל נישט דערקענט ווערען?

אמת, ער קאן ארויסגעהן פון זיין צימער שפעט ביינאכט, אבער וואס ער ארויסגעהן אין זיינע פויפסטליכע קליידער וועט מען איהם נאכגעהן און היטען זיינע טריט; וואס ער זיך פערקליידען אין א מעשה אז די וועכטער זאלען איהם אפשטעלען און איהם אויספרעגען ווער און וואס ער איז.

לאנג, לאנג, האט דער פויפסט וויקטאר דער פערטער געטראכט, ווי אזוי צוריק צו יודען אלחנן און ער האט נישט געוואוסט ווי אזוי דאס דורכצו-פיהרען.

אבער איינמאל האט איהם זיין סעקרעטאר פערטרויט א געשפרעך, וואס ער האט געהערט פון די קארדינאלען הויפטזעכליך די רעדע וואס דער קארדינאל מאטעאוש האט געהאלטען. יענער קארדי-נאל, וואס איז שוין מעהרען א מאן קרוב צו זיבעציג און האט שטארק חשק געהאט צו ווערען פויפסט, האט אויף א צוזאמענקונפט פון די קארדינאלען זיך ארויסגעדריקט, אז איצט האט ער שוין פערלוירען זיין גאנצע האפנונג צו זיין אמאל פויפסט. דער נייער פויפסט איז נאך גאר א יונגערמאן און עס איז אומזיסט צו האפען אויף זיין טויט, און אזוי ווי ביים לעבען האט נאך קיין פויפסט זיך נישט אפגעזאגט פון דעם טראן, איז העריבער פאר איהם מעהר קיין האפנונג נישט צו ווערען פויפסט.

די קארדינאלען זענען דעם פויפסט אריין גוט אין

קאפ און ער האט בעוויזען רופען דעם קארדינאל מאטעאוש צו זיך.

דער פויפסט האט מיט דעם קארדינאל גע-רעדט זעהר פריינטליך און איהם ערקלערט אז ער זאל איהם אפט בעזוכען, כדי צו הערען זיינע עצות.

דער קארדינאל איז געווען זעהר גליקליך, וואס דער פויפסט איז איהם אזוי מקרב, און האט אנגע-הויבען וואס אפטער צו בעזוכען דעם פויפסט.

איינמאל האט דער פויפסט פערפיהרט א גע-שפרעך מיט'ן קארדינאל וועגען די פליכטען, וואס ליי-גען אויף א פויפסט אלס דער פארשטעהער פון קריסטליכען גלויבען פון דער גאנצער וועלט, און וואס איהם פערטרויט א סוד, אז ער שטרעבט צו בילדונג, און אז דער הויכער אמט פון א פויפסט שטעהט איהם אין וועג, און אז ער וואלט געוואלט אויפגעבען דעם הויכען פאסטען אום ער זאל קאנען לערנען און שטודירען.

דעם קארדינאל זענען די ווערטער אריין אין קאפ און ער האט שוין אנגעהויבען צו רעדען מיט'ן פויפסט גאר אנדערע ווערטער און איהם ער-קלערט אז פאר איהם איז טאקע בעסער זיך צו לערנען און שטודירען; ער איז נאך יונג און ער קאן ווערען א גרויסער פראפעסאר אין אן'אוניווערזיטעט און אז ווער ער וועט באר ווערען אוועקגעהן פון דאנען וועט ער איהם העלפען.

נאטירליך, האט דער קארדינאל מאטעאוש גע-מיינט דערביי באר זיין אייגענע טובה, אבער אלחנן האט זיך געטראכט: „וואס איז מיר די נפקא מינה, וואס ער מיינט, אבי מיר וועט דערפון עפעס אר-רויסקומען".

דער פויפסט האט איינגעשטימט מיט קארדינאל מאטעאוש און האט איהם געהייסען שווייגען וועגן דער גאנצער אנגעלעגענהייט און ווען ער וועט זיין גרייט פון דאנען אוועקצוגעהן, וועט ער איהם שי-קען רופען.

דער פויפסט האט איצט גענומען טראכטען וועגן דער צייט, ווען עס איז אמבעסטען צו פערשווינ-דען פון וואטיקאן, און האט אויסגעטראכט אז אמ-בעסטען וועט זיין זומער-צייט, אין חודש יולי, ווען די קארדינאלען זענען צעפאהרען, און וואטיקאן איז דער טומעל נישט אזוי גרויס, דעמאלט וועט ער ביינאכט ארויסגעהן צוזאמען מיט'ן קארדינאל מאט-טעאוש פאר א שפאציר, דער קארדינאל וועט טרא-גען אין א האנט-טאש געוועהנליכע קליידער פון א ציוויל-מענשען און אויף א פינסטערען וועג וועט ער, אלחנן זיך איבערטון, געבען די פויפסטליכע קלי-דער צו מאטעאושען ער זאל זיי צוריקטראגען אין זיין אויפגעהאלטענעם צימער און ער, אלחנן, וועט פערשווינדען.

דער פויפסט האט געשיקט רופען מאטעאושען און האט איהם ערקלערט זיין פלאן.

מאטעאוש איז געווען העכסט גליקליך צו הע-רען, אז דער פויפסט האט ענדליך בעשלאסען צו פערלאזען זיין אמט.

די נאכט איז געקומען. עס איז געווען א הייסע יולי-נאכט, נאך א שטיקענדיגען טאג. רוים איז גע-ווען ווי טויט. דער וואטיקאן איז כמעט געווען ליידיג אלע קארדינאלען זענען זיך צעפאהרען און עס זע-נען באר געווען איניגע העכסטער וואס היטען שטענ-דיג דעם וואטיקאן.

לויט אן'אפגעמאכטען צייכען האט דער פויפסט געלאזט זיך געהן אויף א שפאציר מיט'ן קארדינאל מאטעאוש, זיי האבען שפאצירט אין די גערטנער פון וואטיקאן, דערנאך זיך געלאזט ארויסגעהן אין אר-וועקגעגאנגען אויף איינער פון די פינסטערע גאסען פון רוים. דארט האט מאטעאוש געהאלפען דעם פויפסט אויסטון די פויפסטליכע קליידער און אנטון די ציוויל-קליידער. דאן האט דער קארדינאל צוגע-נומען די הייליגע קליידער און זיי אריינגעוויקעלט אין א האנט-טאש, זיך אבגעזעגענט מיט'ן פויפסט און איהם געוואונשען אלדאס גוטעס, און איז צוריק אר-וועק אין וואטיקאן, ארויפגעטראגען די קליידער אין אויפגאהם-צימער, פון וואטיקאן, און איז אוועק צו זיך אין זיין אייגענעם צימער.

צוזאמענס איבערפריה האט מען זיך דערוואוסט אין וואטיקאן אז דער פויפסט איז פערשווואונ-דען. עס האבען זיך פערשפרייט פערשידענע קלאנגען א טייל האבען געזאגט אז מען האט איהם ערמאר-דעט, אנדערע, ווידער, האבען געטענהט, אז ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

אויף א בעראטונג פון די קארדינאלען וואס איז ספעציעל צוזאמענגערופען געוואָרען צוליב דער גע שעהעניש, האט מען בעשלאסען צו לאגע איז געבליבען, כדי נישט צו פער-שוועכען דעם כבוד פון גלויבען, זאל מען מיט-טיילען דער וועלט, אז דער הייליגער פויפסט איז געשטארבען, און מאכען א לוויה מיט א הייליגען קאסטען.

באלד האט מען אין רוים זיך דערוואוסט אז דער הייליגער פויפסט איז געשטארבען, און אז באלד צוזאמענס וועט פארקומען די לוויה, ווייל צוליב די גרויסע היצען קאן מען לאנג נישט ווארטען.

אויך אזוי איז עס אויך געשעהען.

ביי די בייע וואהלען פאר א פויפסט איז אויס-געקליבען געוואָרען קארדינאל מאטעאוש צו זיין דער נייער פויפסט און ער האט זיך א נאמען געגעבען קלעמענס דער דריטער.

די קליידער, וואס דער קארדינאל מאטעאוש האט געבראכט פאר אלחנן'ען זענען געווען פון א ציווילען מענשען פון רוים. דאס איז זעהר צוניצגעקו-מען אלחנן'ען, ווייל ווען ער וואלט געוואנדערט אין יודישע קליידער וואלט ער געהאט צו בעגעגענען פיל געפאהרען, אזוי איז איהם פיל לייכטער געווען צו וואנדערען פון רוים איבער דער שווייץ, קיין דייטש-לאנד און צו דערשלעפען זיך ביז מאינץ. די וואנ-דערונג האט ביי איהם גענומען איבער צעהן וואכען.

קומענדיג קיין מאינץ, האט ער געקויפט אין א געשעפט פון אלטווארג יודישע קליידער, ערקלע-רענדיג אז ער וויל זיך פערשטעלען פאר א יודען אויף א באל, וואס עס וועט פארקומען אין שטאט. דערנאך איז ער אוועק אויף זיין אכסניה און זיך דארט איבערגעטון און איז אוועק צו דער יודישער געסע.

אין דער שטאט איז ער געוואָהר געוואָרען אז די טויערען פון דער געטא זענען אפען ביז פיר א זייגער. נאך דעם וועלען די טויער פערשלאס-סען. און קיינער קאן מעהר נישט אריין און נישט ארויס. ער האט דעריבער זיך געאיילט אהינצוקומען פאר פיער א זייגער.

אין די אלטע יודישע קליידער האט ער אויס-געזעהען ווי אן'ארימער יודישער וואנדערער. ער האט זיך דערפרעגט צו ר' שמעונ'ס וואוינונג און איז שטיל אריין אין הויז.

ר' שמעון האט דעם פרעמדען באלד דערקענט און נאכדעם, ווי ער האט פערמאכט טיר און אויער, זענען פאטער און מוטער ארויפגעפאלען אויפ'ן האלז פון אלחנן'ען, און געוויינט פון פרייד, וואס זייער זוהן איז צוריקגעקומען.

(סוף — מארגען).

פרישטיק מיט גערינג'ען און מיטאג מיט געבעלס'ען

בעגעגענישען מיט די צוויי גרעסטע יודען-פרעסער אין דייטשלאנד

פון דניאל טשארני

ווען איך וויל אויפצעהלען די אלע שטארקסטע איבערלעבונגען מיינע פאר די ביין חדשים, וואס איך האב געהאט פערבראכט אין דעם „דריטען רייך" — פלאמען אויף אין מיין זכרון נאר איניגע מאמענטען, ווען איך האב זיך ווירקליך דערפיהלט וזהר דער־הויבען סיי אלס יוד און סיי אלס זשורנאליסט.

דעם ערשטען שטארקסטען מאמענט האב איך געהאט איבערגעלעבט אין טאג פון עפענטליכען אבמי יודישען באיקאט איבער גאנץ דייטשלאנד. אין יע־נעם טאג האב איך צום ערשטען מאל געהאט דער־שפירט די גרויסע פערווילדערונג פון א 60-מיליאני־גען פאלק, וואס איז אין א מיטען העלען טאג פון דעם ערשטען אפריל ארויס אין קריג געגען אנאמה בעשיצטען און איבערגעשראקענעם האלבען מיליאן יודען", פון וועלכע די גרעסטע מעהרהייט האט עישט אין דעם דאזיגען שענדליכען טאג זיך געהאט דער־וואוסט אז די זענען יודען... און יוען איך האב בייגעוואוינט א יודישען געשעפט ביי וועלכען צוויי פארהעצטע נאצים זענען געשטאנען שמירה מיט אנטי־יודישע פלאקאטען און לאזונגען. ווען איך האב ביי אט דעם דאזיגען געשעפט געהאט דערזעהען איינעם א דייטש מיט א בוקעט בלומען אין דער האנט; א דייטש, וואס האט זיך געהאט געריסען אין געשעפט אריין, כדי צו קאנען אויסדריקען די פאר יודישע קרעמער זיין טיפסטען מיטגעפיהל און אזוי ארום אראפנעהמען פון זיך דעם „ברוינעם" שאנד־פלעק, וואס די היטלער־רעגירונג האט אויך אויף איהם — דעם עהרליכען דייטש — געוואלט א־רויפשמירען — איז מיר הענטמאל געווארען בעווני־דערס וואריעם אויפ'ן הארצען, אזוי ווארעם, אז עס האט זיך מיר פערגלוסט אפילו זיך פונאנדערצוויי־נען אין מיטען גאס פאר פריידע, ווייל איך האב פלוצים דערזעהען כאטש איינעם א דייטש אזא, וואס טראגט נאך אויף זיך דעם „צלם אלהים", א דייטש, וואס וויל זיך אויסטיילען פון אלע זיינע פערווילדעטע און פערהעצטע „פאלקס־גענאסע" און עפענטליך אויסדריקען זיין מיטגעפיהל צו די אונטערדריקטע און בעליידיגטע.

און אט יענעם ליטווישען דייטש מיט דעם בו־קעט בלומען אין דער האנט וועל איך שוין קיינמאל אין מיין לעבען נישט קאנען פערגעסען...

דעם צווייטען שטארקסטען מאמענט פאר מיינע 9 חדשים היטלער־דייטשלאנד האב איך געהאט איבערגעלעבט אין דער נאכט פון 10-טען צום 11-טען מאי, ווען אויף דעם אפערא־פלאץ אין בער־לין האט זיך געהאט פונאנדערגעפלאקערט דער ער־שטער מיטעלאלטערליכער שייטער־הויפען און ווען מען איראפעאיש־געקליידעטע געצענדינער האבען מיט ווילדער רציחה געשליידערט אין פייער אייך אלע שענסטע דערגרייכונגען פון דער מאדערנער וועלט־קולטור... איך בין געשטאנען האריט ביים שייטער־הויפען און שטארק געפרייט זיך, וואס לויט דעם יודישען גלויבען מיינעם איז מיר בעשערט גע־ווען צו ווערען אן עדות פון אזא מין וועלט־ספעק־טאקל, וועלכע די אבות מיינע האבען שוין געהאט דורכגעמאכט נאך מיט הונדערטער יאהרען צוריק... פון ס'וואלט מיך לחלוטין נישט געארט, האט זיך מיר דערנטמאל געדוכט, ווען דער צוויליזירטער המון גיט אויך מיך, דעם איינציג־נאהענטסטען יוד־

דען ביים שייטער־הויפען, א שליידער אריין אין די בענזין־בעגייסטערטע אויטא־דא־פע פלאמען און מיין נשמה וואלט דאך דענסטמאל דערהויבען געווען צום הימעל אינאיינעם מיט די אלע אנדערע אומ־שטערבליכע ווערק פון גאט'ס יצירה...

די פאטעטישע נעראן־דרשה פון דעם קולטור הענקער געבעלס, וואלט געווען, גלויב איך, דער שענסטער הספד נאך מיר...

און איז זיבען חדשים ארום נאך דעם דאזיגען אויטא־דא־פע ספעקטאקל איז מיר בעשערט געווען נישט צו לאזען זיך דריקען די האנט פון אט דעם זעלבען קולטור־הענקער געבעלס. מיט וועמען מיר איז אויסגעקומען צו זיצען ביי איין טיש אין דעם ערשטקלאסיגען האטעל אדלאן, וואו דער בערלינער „פעראיין פון דער אויסלענדישער פרעסע" האט גע־האט איינגעארדענט א מיטאג לכבוד דעם היטלעריס טישען „קולטור און פראפאגאנדא־מיניסטעריום".

מיניסטער געבעלס איז געקומען צו אונז, אויס־לענדישע זשורנאליסטען, נישט אלט מיניסטער, נאר אלס „קאלעגע", וואס פערשטעהט אייך, ווי צו האל־טען א פען אין דער האנט און דעריבער טאקע האט ער געפינען פאר בויטיג מיט יעדע' איינעם פון אונז פערזענליך צו בעקענען זיך און יעדען איינעם פון אונז דריקען „קאלעגיאל" די האנט, שמייכלענדיג דערביי מיט זיין טיפישען יעזואיטען שמייכעלע...

האב איך אינסטינקטיוו זיך געהאט אויסגע־דרייט צו איהם מיט'ן רוקען, ווייל ס'האט זיך מיר געדוכט, אז פון די אויגען זיינע שפריצט מיט גיפט און גאל, ווי פינקען פון א בענזין־בעגאסענעם שיי־טערהויפען...

נאמה, א פאר קאלעגען מיינע פון דער אויס־לענדישער פרעסע האבען געהאט בעמערקט מייך שטילע דעמאנסטראציע געגען דעם „גאסט" און עס איז אבער שפעטער אפיסעל האט שוין דאס זיי נישט געשטערט צו מאכען מיט מיר א „לחיים" (ריכטיגער געזאגט — א „למ'ה") פאר דעם גליקען אונטערגאנג פון דעם „דריטען רייך" מיט אלע זיינע מיניסטארען און משרתים...

ביי אט דער געלעגענהייט מוז איך דערמאנען נאך איינע א שטארקע איבערלעבונג מיינע פאר די לעצטע ביין חדשים און בעמליך: מיין בעזוך ביי גערינגען...

מיניסטער־פרעזידענט גערינג האט געהאט איינ־געלאדען די אויסלענדישע פרעסע צו זיך אין דעם רייכסטאג־פרעזידענט פאלאץ אויף א „קאלטען פרי־שטיק" כדי אונז צו „בעארבייטען" געגען דער אזוי־גערופענער „גרויל־פראפאגאנדע", און צוזאמענהאנג מיט דער שריפה פונ'ם רייכסטאג... אפער דער קאר־פולענטער מיניסטער־פרעזידענט גערינג מיט זיין שטענדיג צופלאמטען בייגעזיכט איז ווייט נישט אזוי אינטעליגענט און דאסייריט ווי דער קלייך וואוקסיגער און קלומפ־פיסיגער קאלעגע זיינער גע־בעלס און אנשטאט אונז צו איבערצייגען אין דער „גערעכטיגקייט" און אין דער „אומשולד" פון זיין רעגירונג — האט ער אונז אלעמען נאך מער גע־קאנט איבערצייגען אין דער ווילדער ברוטאליטעט, און ציניזם פון די ביידע פערגוואלדיגער דייטשלאנדס, וואס איינער פון זייערע הויפט־רעפרעזענטאנטען קאן זיין אזא ווילדע מגושמדיגע בריאה, ווי גערינג...

— מען זאגט אז מיר זענען משוגעים! — האט גערינג ווי א שיכורער גוי אויסגעדונערט איבער־דעם גאנצען רייכסטאג־פרעזידענט פאלאץ — אבער איך קאן אייך ברענגען בעווייזען פון דאקטוירים, אז מיר פערמאגען געזונטע קעפ אויף די פלייצעס...

קיינער פון אונז אויסלענדישע זשורנאליסטען האט, פערשטעהט זיך, די דאזיגע „בעווייזען" נישט געפאדערט ווייל ס'איז געווען בעשיינפערליך צו זאגען אז עס שטעהט פאר אונז א מאן, וואס לייט פון דעם אזוי-גערופענעם „גרויס־וואהנזין", און יעדער פון אונז איז גאר געווען פערזען מיט'ן זעהען יענעם בעהאלטענעם אינטערעסאנטען גאנג, וואס פיהרט פון אט דעם דאזיגען רייכסטאג־פרעזידענט פאלאץ דירעקט צו דעם אנטקעגענאיבערשטעהענדיגען רייכס טאג דורך וועלכען עס איז מעגליך געווארען דורכגעפיהרט די רייכסטאג־שריפה...

גערינגס „קאלטען פרישטיק" האט קיינעם פון אונז נישט געהאט דערוואריעמט און ווען איינער א פראנצויזישער קאלעגע האט מיך בעפרעגט א פראגע בעטען ווי אזוי איך פיהל זיך אלס איינציגער יודי־שער זשורנאליסט, צווישען אט דעם דאזיגען נאצי־געזינדעל — האב איך איהם געמורמעט זאגען דעם זאגען אז איך פיהל זיך שטאלץ און דערהויבען וואס אויך די נישט־יודישע קאלעגען מיינע פון דער וועלט־פרעסע האבען היינט בעקומען די גרעסטע געלעגענהייט זיך צו קאנען איבערצייגען אין דער ווילדער ברוטא־ליטעט פון דער היטלער־רעגירונג, וואס איינער פון איהרע הויפט־רעפרעזענטאנטען קאן זיין אזא ווילד־ע בריאה ווי דער מיניסטער־פרעזידענט גערינג...

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
— I. —
„דאס ליד פון הארץ"
אין די הויפט-ראלען:
Dickie Moore, Betty Graham i Aleksander Carr
— II. —
„דערלעבט אונז צו לעבען"
מיט Frank Buck

ארטאפעדישער אנשטאלט
בראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען נאכען פוס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 221-81

שיינהייט-זיגט!
דעם גרעסטען אויסוואהל
אין די נייעסטע איין- און אויסלענדישע
פערפומען
ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק
צו די ביליגסטע פרייזען.
טעלעפאט
די מאדערנסטע פערפומעריע
J. DRUKIER, Zawadzka 5
tel. 175-92.
:—: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדען ראבאט. :—:

ווי די ערד

א קאפיטעל פון ראמאן „אויף פעלדער" פון יודישער קאלאניזאציע אין ראטענפערבאנד

פון פרץ הירשביין*)

האט'זע האט ווידער א לאך געטון.

— וואס לאכסטו? — האט לאגע מיט א האל־בען געלעכטער געפרעגט.

— כ'קלייב נחת פון דיר, דעריבער לאך איך. און ווי איז עס דיר געגאנגען, בײלקע; פארוואס ביזטו אומעטיג? דאכצען, די אויגען ביי דיר פער־וויינט.

— ביילקע וועט איבעריגען תחונה האבען — האט לאגע מיט א שמייכעל געזאגט.

— לאגע!

ביילקע האט א געשריי געטון, אז וואס'זע האט זיך אויש דערשראקען.

— באהאלט זיך נישט אויס, ביילקע; וואס אפענהארציגער — אלץ בעסער... ביילקע וועט תחונה האבען מיט נחומען, מיט בעריס ברודער.

ביילקע האט זיך געטעפט א ריס צו דער טיר און ארויס אין דרויסען; אבער אויף יענער זייט שוועל האט זי בעגעגענט בערע קאוואלסקי, און מיט געוואלט האט ער זי אריינגעבראכט צוריק אין שטוב.

— וואהין זיל עס אייער טאכטער לויפען? — האט בערע זיך געווענדעט צו וואסען.

— כ'ווייס נישט און כ'פערשטעה גאר נישט — האט וואס'זע געענטפערט, און נישט געקוקט אויף בעריס זייט.

— זיי נישט קיין קיבור...

לאגע האט ארומגענומען ביילקען די א קוש געטון און געדריקט צו זיך.

בעריס פלוצלינגער אריינקומען און זיין גע־מאטיגער אויסזעהן האט אריינגעבראכט א שטראהל לימט אין דער פארנאכטיג־טריבער און מיט עגמת נפש פולער שטוב ביי די ברידערס. ביידע, סיי וואס'זע און סיי לאגע, האבען אהן ווערטער אויסגע־

דריקט זייער צופרידענקייט, בלויז ביילקע, וואס האט זיך בעפרייט פון לאגעס ארעם, איז געשטאנען אין טיר פון צווייטען חדר א צעטומעלטע, געקוקט אין א־לעמענס אויגען און גערעדט — וואס נאך נויט אנהויבען צו רעדען.

— צוליב וואס האט מען אייך גערופען אין „אויספיהר־קאמיטעט"? — האט זיך בערע גע־ווענדעט צו וואסען.

— צוליב וואס האט מען געמעגט... מע דארפט איבעצער דאבאסטע — רופט מען.

— וואס האט מען באלאייך אויסגעפרעגט?

וואסען איז געווארען פריקרע אונטער'ן הארצען, וואס האט געהאט א חשד, אז בערע קאוואלסקי איז דער, וואס האלט אויף יעדען אנזאג; און אורהאי האט ער צוגעשטעלט אזא ידיעה, ווען ס'איז אפילו אמת, אז ער וואהנט, האנדעלט איבאאינעם מיט זייטשיקן — האט עס קיי־נעמס דאגה נישט בעדארפט זיין; „האט עס קיינעמס קאפ נישט בעדארפט דארען..." איז איהם דעריבער נישט פערשטענדליך. וואס בערע מאכט זיך אזוי כלאריזע, כלומרשט ווי ער וואלט פון גארנישט נישט וויסען, געקומען בלויז זי א פרייבד זיך אויספרעגען. און ווייל בערע פרעגט עס פאר לאגען אין די אויגען — איז וואסיע ביידען חושד... האט דאך לאגע א זאג געטון דערמאלט, ווען ער, וואסיע, האט נאך זשביורע חשד געהאט צו בעגראבען תבואה אין דער ערד, האט זי געגומען און א זאג געטון: „אויב דו וועסט באדאען, וועל איך אנגווייזען..." און דאך גלויבט זיך איהם נישט, אז די דאזיגע צוויי מענשען זענען שולדיג אין דעם, וואס מען האט איהם ווי א פערברעכער אויסגעפרעגט; און ווי א פערברעכער נאר מיט תבואה גיט זיך אויספיהרען, איהם אפגעלאזען פריי אהיים...

די סאוויעצקישע מאכט איז שטרענג, אבער זי איז אמת'דיג און מיינט גוט — האט בערע מיט פריהערדיגען, גוטמוטיגען שמייכעל גע'זאגט — כ'ווער שטעה וואס מען האט באנ'אייך געפרעגט. זאל איך אייער טאכטער דערציילען וואס מיר זענען אויסען געווען און וואס מיר האבען געזעהען. דע־פער זע־נען פארן זומער אויסגעזאקסען אין קרימער סטעפ; און זאל נאר די מלוכה לאזען אייערע האנדלען ווי אין די אלטע צייטען (—וועט מען אלץ מיטאמאל דער פערהאנדלען.

—כ'האב נישט קיין פעראיבעל אויף קיינעם— האט וואס'זע קאלט געענטפערט — האב נאר פערדראס אויף די פאנאמשטשיקעס, פארוואס זיי מאלט, אנ־שטאט איהר מאמען, האבען די איהר טאטען נישט דערהארגעט.

— רעד נישט אזוי, טאטע — האט לאגע גע־זאגט.

— וואלט איך אייטער נישט בעדארפט זיך טרינקען אין בזיונות — האט וואס'זע מיט טרעהרען אין האלז פערענדיגט.

— כא־כא־כא, בזיונות... ווען מען האט גענו־מען אין אייך געגעבען ערד און שטיצע — בע־טראכט זיך וואס דאס מיינט... הערקלער עס. לאגע, דיין טאטען וואס דאס מיינט.

בעריס געלעכטער האט וואסען ווי אנגעזאזער מיט קאלט וואסער. ער האט אין דער ערשטער רגע נישט געוואוסט וואס ווייטער צו זאגען. ער האט גע־וואלט אפגייגען דעם שמוצם אויף עפעס אנדערש. ער האט זיך דערמאנט אין דעם, וואס לאגע האט אנגעהויבען וועגען ביילקען, אידער בערע איז א־ריינגעקומען. ס'וואלט אפשר גלייכער געווען וועגען דעם א שמועס צוזין מיט בערען — האט ער, וואסיע, נאך אליין דעם ענין נישט קלאר פערשטאנען.

— איך לעבען האב איך אזא בלאטיגען וועג נישט בעזעהען — האט וואסיע איבערגעריסען דעם פריהערדיגען שמועס.

— געווען געגעג בלאטע אטיען־צייט אין פאר־דאלע אויך; נאר דאהטען האט איהר נישט געטרי־בען קיין אייגענע פערד, כא־כא... מילא, דאס איז נארישקייט; זעהט איהר דאך, די סאוועטענמאכט ווייסט פון דאנעט־אהין; יווייסט אז וואסע ברודער האט א טאכטער לאגע ברודער, כא־כא־כא... אזא טאכטען וועט מען נישט פערשפארען אין דאפער... יא, לאגע, צו דיר בין איך געקומען, האב נויטיג מיט דיר עפעס איבערצורעדען.

— קאנסט רעדען; קיין סודות האבען מיר דאך נישט — האט לאגע שטיל געענטפערט און גע־פיהלט ווי דאס בלוט איז איהר געקומען אין פנים אריין.

— איך וועל ארויסגעהן — האט זיך וואס'זע אויפגעהויבען פון ארט.

—יין, טאטע, איך האב קיין סודות נישט מיט בערען.

— איז רעכט... וועלען מיר מארגען פון דעם רעדען; כ'וועל מארגען אריינקומען.

מיט די דאזיגע ווערטער, אזוי אומגעריכט זיי בערע איז אריינגעקומען, אזוי אומגעריכט איז ער א־רויסגעגאנגען און איבערגעלאזט אין שטוב א סוד.

— געה, די. לאגע, צו איהם ארויס; עפעס האט ער דאך געוואלט — האט וואס'זע זיך געווענדעט צו לאגען.

— כ'בין מיד פון וועג... ער מאהרט נאך נישט אוועק. איבערער וועל איך מיט ביילקען רעדען, די זאלסט וויסען.

ביילקע האט א כאפ געטון א פאטשיילע אויף די אקסלען און ארויסגעלאפען דרויסען.

— וואס איז דער מעהר, לאגע, מיט ביילקען?

— וועסט נאך היינט וויסען; און דער לאגעגער באנק אריין וועל איך דאס נישט לאזען. וועסט אזוי גוט זיין, טאטע, און אריינברענגען וואסער, וועל איך מאכען א פייער און עפעס אפקאכען; בינם דאך אווקאי הונגעריג.

וואס'זע האט לאגען אנגעקוקט — ווי זי האלט געווען די עלטערע און ער — דער יונגערער, דער שוואכערער און נישט־ערפאהרענער. דערנאך האט ער גענומען דעם ליידיגען עמער און איז ארויס דרויסען.

לאגע האט שווער אפגעזיפצט און זיך פער־נומען אנלייגען א פייער. אין דעם מאמענט איז בייל־קע אריינגעקומען צוגעלאפען צו לאגען און געצי־טערט פאר געוויין און געבעטען: 3

— העלף מיר, לאגע; נאר דו אליין קענסט מיר העלפען, מעהר קיינער נישט...

לאגע האט געגלעט ביילקעס קאפ און איינגע שטילט איהר געוויין:

— וויין נישט, שוועסטער, לעבט מען מיט דער ערד — באדארף מען זיין ווי די ערד... זיי ווי די ערד, ביילקע... הערט־אויף צו וויינען... זיי ווי די ערד...

*) גאנצע פרישמאן נומער 35.